

นตฤติ ปณณญา สม่ ออภอ
แสงสว่าง เสมอด้วยปัญญา ไม่มี

เอกสอรวิซอการ

โครงการตลาดวิชา มหาวิทยาลัยซารบ้าน

หมายเลข 1/2549

เมืองไทย: หลังทักษิณ? 1

Thailand:
Post Thaksin? I

ศ. เกริกเกียรดี พัฒนบุรีสรสร
สว. ไทรศักดี บุณหะวัน
ดร. ปริญษา เกวานณุมิตรกุล
ดร. พิภพ อุดร

เขนารี ธรรมากิตยั บรรณาริการ
สมาวิษณุ ไชยสาร พุกอดเทป

ศุกร์ 3 มีนาคม 2549
เวลา 13.30-17.00

3 ดักอเนกประสงคั 2 (ดักห้องสมุดเกอ ริมน้ำ)
วิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทรั

เลขอนุญาต ที่ ต. ๒/๒๕๑๙

เลขที่คำขอ ที่ ๒/๒๕๑๙

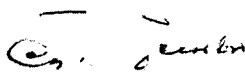
ใบอนุญาตจัดตั้งสมาคมหรือองค์การ

ตามที่ นายป๋วย อึ๊งภากรณ์
ได้ขออนุญาตจัดตั้ง มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑. ส่งเสริมการจัดทำตำราภาษาไทยในแขนงสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
ทั้งระดับมหาวิทยาลัย และก่อนมหาวิทยาลัย
๒. เผยแพร่ตำราของมูลนิธิในหมู่ผู้สอนวิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
ทั่วราชอาณาจักร
๓. ส่งเสริมการเรียบเรียงงานวิจัย และตำราชั้นสูง และรวบรวมเอกสาร
ทางวิชาการออกตีพิมพ์
๔. ส่งเสริมกิจกรรมทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
๕. ไม่ทำการค้ากำไร และไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง

และมีที่ตั้งสำนักงานแห่งใหญ่ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร นั้น

กรรมการศาสนาได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ดำเนินการจัดตั้งได้ และขอให้ปฏิบัติตามคำสั่งและ
ข้อบังคับของกรรมการศาสนา โดยเคร่งครัด

อนุญาต ณ วันที่ ๒๒ มกราคม พุทธศักราช ๒๕๑๙

(นายวัชร เยี่ยมโชค)
อธิบดีกรรมการศาสนา

เมืองไทย: หลังทักษิณ? I

Thailand: Post Thaksin? I

ประธานสภาอาจารย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ดร. กิตติศักดิ์ ปรกติ)

สวัสดีครับท่านผู้มีเกียรติ ท่านวิทยากรและท่านที่สนใจติดตามข่าวคราวของบ้านเมืองรวมทั้งผู้ที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวคราวของบ้านเมืองทุกๆ ท่านครับ

ผมรู้สึกยินดีนะครับที่คณาจารย์ในมหาวิทยาลัยของเรา ร่วมกับโครงการต่างๆ ที่ทำการศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับการค้าพาณิชย์ เกี่ยวกับหลักวิชา เกี่ยวกับวิชาชีพ ได้ร่วมมือร่วมใจกันจัดให้มีการเสวนาในวันนี้

ทางสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งผมทำหน้าที่เป็นประธานอยู่นะครับ ได้เรียกร้องไปยังท่านอธิการบดีและประชาคมวิชาการของมหาวิทยาลัย ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองขณะนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมในทางการเมือง พฤติกรรมในทางธุรกิจ เป็นสิ่งซึ่งควรได้รับความสนใจจากวงวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของมาตรฐานในทางวิชาการ และมาตรฐานในทางวิชาชีพ

มันเป็นคำถามใหญ่ เป็นคำถามซึ่งท่านทั้งหลายก็คงจะรู้สึกกันอยู่ว่า ถ้าหากว่าสิ่งที่ปรากฏในเชิงพฤติกรรมในทางการเมือง ในทางวิชาชีพ ในทางการดำเนินการต่างๆ นี่เป็นมาตรฐานที่เชื่อถือได้ ประเทศไทยของเรา ซึ่งจะเดินตามมาตรฐานทางการเมืองในทางธุรกิจ ทางวิชาชีพที่ประพฤติปฏิบัติอยู่ มันจะไปทางไหนกัน และก็ขอให้ทุกๆ คณะช่วยกันปรึกษาหารือว่าสิ่งนี้ถูกแล้ว หรือสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ควรจะต้องตั้งคำถาม หรือสิ่งนี้ไม่ควรจะเป็นมาตรฐานได้ขณะนี้ก็มีผู้ที่สนับสนุนความคิดนี้แล้วก็มีผู้ที่นำระบอบความคิดนี้ไปปรับใช้หลายๆ แห่งด้วยกันนะครับ ก็หวังว่ากิจกรรมนี้เป็นการสำรวจตรวจสอบนะครับ แล้วเกิดไปข้างหน้า ว่าอันที่จริงแล้วสิ่งที่มีนควรจะเป็นจะ

2 เมืองไทย: หลังทักษิณ? 1 Thailand: Post Thaksin? 1

เป็นอย่างไร จะเป็นกิจกรรมที่วงวิชาการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จะดำเนินการนำมาสู่การพิเคราะห์ต่อไปนะครับ

หัวข้อของการเสวนาในวันนี้อยู่ที่ท่านเห็นบนกระดาน “เมืองไทยหลังทักษิณจะเป็นอย่างไร” ความจริงแล้วเป็นหัวข้อที่วงวิชาการแทบจะทุกประเทศนะครับ ในเวลาที่เผชิญหน้ากับภาวะวิกฤต เขาจะคิด เขาจะทำกัน

ถามว่าแนวคิดตั้งต้นแบบนี้มาจากไหน ก็อยากจะเรียนอย่างนี้ครับว่า ในคราวที่เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ในระหว่างมหาสงครามซึ่งฮิตเลอร์ได้บุกยึดฝรั่งเศส บุกเข้ายึดโปแลนด์ บุกยึดดินแดนต่างๆ ชับไล่กองทัพอังกฤษก็ถอยร่นไป กระทั่งถอยไปเกาะอังกฤษ คนในยุโรปส่วนใหญ่เชื่อว่าโลกทั้งโลกกำลังจะเปลี่ยนเข้าสู่ระบบใหม่คือ ระบบฮิตเลอร์

ในเวลานั้น ขณะที่ทุกคนเชื่อว่าฮิตเลอร์จะชนะสงคราม ก็ปรากฏว่ามีนักวิชาการจำนวนหนึ่งอยู่ที่มหาวิทยาลัยฟรายด์บวร์ก มหาวิทยาลัยนี้ชื่อดินะครับ คือ นครเสรี แปลได้ความว่าอย่างนี้ นักวิชาการที่มหาวิทยาลัยนี้ก็นัดหมายกับนักเศรษฐศาสตร์ในประเทศเยอรมัน ซึ่งขณะนั้นเป็นประเทศผู้ก่อสงครามรวมทั้งประเทศออสเตรีย ซึ่งพูดไปแล้วก็เสมือนพันธมิตร มาปรึกษากันว่าถ้าหากว่าฮิตเลอร์แพ้สงครามจะต้องทำอะไรบ้างกับประเทศ

ในขณะที่คนส่วนใหญ่ของโลกกำลังเชื่อว่าฮิตเลอร์จะชนะสงคราม มีนักวิชาการจำนวนหนึ่งมานั่งศึกษาอย่างเอาใจจริงเอาใจและต่อเนื่องเป็นเวลานาน เพื่อที่จะสังเคราะห์ให้ได้ว่าระบบเศรษฐกิจของโลกและเยอรมันควรจะเป็นอย่างไร และท่านเหล่านั้นก็เชื่อว่าฮิตเลอร์ต้องแพ้ ซึ่งตรงข้ามกับเสียงส่วนใหญ่ของประชาชนชาวเยอรมันขณะนั้น ซึ่งก็มีนักวิชาการส่วนใหญ่ด้วยนะครับที่หัวนเกรงว่าฮิตเลอร์จะชนะสงคราม

นักวิชาการเหล่านั้นเสี่ยงมากๆ เพราะเห็นว่าถ้าถูกจับได้ก็จะถูกดำเนินคดีในข้อหาเป็นกบฏ แล้วก็คงจะถูกลงโทษถึงขั้นประหารชีวิต แต่ก็ยังคงดำเนินการหารือกันอย่างลับๆ เป็นเวลาหลายปี จนกระทั่งเกิดเป็นโครงการเศรษฐกิจใหม่หลังสงคราม และก็เป็นเค้าร่างสำคัญของเศรษฐกิจแบบเยอรมันที่เราเรียกว่า “social market economy” แบบอย่างแบบนี้

นะครับ อันที่จริงก็กลายเป็นแบบอย่างของรัสเซีย
เมื่อรัสเซียกำลังอยู่ในระหว่างช่วงที่กำลังใกล้จะถึงยุคเปลี่ยนแปลงระบบ นักคิดโดยเฉพาะนักเศรษฐศาสตร์ของรัสเซียจำนวนไม่น้อย ก็

กระทำการอย่างลับๆ บริเวณชายแดน เวลาทำกัน เขาก็ใช้วิธีว่าไปพักผ่อน และก็ไปสัมพันธ์กันว่าระบบเศรษฐกิจหลังจากโซเวียต-รัสเซียล่มสลาย มันควรจะเป็นอย่างไร เสียดยานะครับที่แนวคิดนี้ไม่ได้รับชัยชนะในเวลาต่อมา เพราะว่ามันไม่สามารถกลายเป็นโมเดลไปได้ เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วแล้วก็อำนาจต่างๆ ของพรรคคอมมิวนิสต์ของรัสเซีย ไม่ได้ถูกทำลายไปอย่างสิ้นเชิงในเวลาอันสั้น แต่เหตุการณ์เช่นนี้ก็เกิดขึ้นในประเทศอื่นๆ อีก ในเชคโกสโลวาเกียและในแถบยุโรปตะวันออก

สำหรับในประเทศไทยเราโชคดีกว่าในประเทศเหล่านั้น โดยที่เราไม่ต้องหลบๆ ซ่อนๆ เพราะเรามีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และที่อื่นๆ ที่ยินดีที่จะเชิญชวนนักวิชาการและผู้รู้ทั้งหลายมาทำการศึกษว่าหลังระบอบทักษิณเมื่อระบอบนี้ผ่านไปแล้ว ซึ่งผมก็เชื่อว่าขณะนั้นะครับ คนทั่วไปยังไม่คิดว่า จะผ่านไปในเวลาอันสั้นนะครับ แต่ก็มีนักวิชาการปัญญาชนส่วนน้อยที่เห็นว่าอยู่ได้ไม่ยาว ก็ต้องคิดกันแล้วครับว่า หลังยุคทักษิณเราจะเจอกับอะไรและควรจะทำอะไร ซึ่งวันนี้ก็เป็นเพียงจุดเริ่มต้น ผมคิดว่าทุกสิ่งทุกอย่างคงไม่จบในวันนี้ แต่ว่าท่านผู้ที่จะมาให้ข้อคิดในการเสวนาในวันนี้ก็เป็นแต่เพียงผู้จุดประกาย

ผมย้ำอีกครั้งนะครับว่า ผมไม่ต้องการจะเทียบระบบทักษิณกับระบบฮิตเลอร์ แต่ต้องการจะให้ท่านเล็งเห็นว่าอย่างน้อยในบ้านเรา เราก็ยังโชคดีที่เราไม่ต้องหลบๆ ซ่อนๆ ในการที่จะวิจารณ์หรือในการที่จะแสดงความคิดเห็นอะไรกัน ก็อยากจะขอแสดงความยินดีสำหรับผู้จัดทุกท่านที่ได้รวบรวมกำลังกันขึ้นมา แล้วก็ริเริ่มให้มีการวัดกันว่าหลังทักษิณนั้นเราจะเดินไปทางไหนกัน และหลักการสำคัญถ้าหากว่ามีการเปลี่ยนแปลงอะไรนั้น จะต้องยึดหลักใด ก็ขอให้ท่านทั้งหลายที่มาร่วมฟังการเสวนาในวันนี้ นะครับ ขอให้รื่นเริงกับความคิดทางวิชาการ ก่อนที่จะกลับไปเคร่งเครียดกับการแก้ปัญหาต่อไป ขอขอบคุณครับ ขอเชิญท่านผู้ดำเนินรายการครับ

ดร. พิภพ อุดร

ขอขอบคุณท่านประธานสภาฯ กราบเรียนคณะบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี ท่านผู้อำนวยการโครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา SEAS สื่อมวลชน และท่านผู้มีเกียรติทุกท่านนะครับ

ผมคิดว่าช่วงนี้เป็นช่วงเวลาที่น่าสนใจช่วงเวลาหนึ่งในประเทศไทย

4 เมืองไทย: หลังทักษิณ? 1 Thailand: Post-Thaksin? I

นะครับ ผมคิดว่ามันมีเรื่องบางเรื่อง เส้นบางเส้น จุดบางจุด ที่เมื่อเราก้าวผ่านแล้วเราจะกลับคืนมาไม่ได้ และผมถือว่าจุดนี้เป็นช่วงของความวิกฤตที่เราจะต้องเปลี่ยนผ่านอะไรๆ สำคัญในบ้านเมือง ในชีวิตของเรานะครับ

ในช่วงเดือนที่ผ่านมาเราเห็นจุดเปลี่ยนผ่านหลายจุดนะครับ จากการบริหารประเทศด้วยรัฐบาลแบบพรรคเดียวนะครับ ซึ่งมีเสียงข้างมากในสภา ที่ดูเหมือนจะมีเสถียรภาพทางการเมืองมากที่สุด นำไปสู่การยุบสภา นะครับ แล้วก็สร้างความสับสน ชัดแย้ง แล้วก็แตกแยกในสังคมไทยเป็นครั้งใหญ่ในประวัติศาสตร์ ในขณะที่เดียวกันเราก็เห็นความตื่นตัวในเรื่องราวของการเมืองจากทุกระดับ การออกมาเคลื่อนไหวไม่ได้เกิดเฉพาะกลุ่มนักวิชาการ แต่เกิดทั้งในกลุ่มชาวบ้าน นักเรียน นิสิต นักศึกษา นักเรียนมัธยม เข้าใจว่าเมื่อคราวที่มีการจัดชั้นที่จุฬาฯ นักเรียนชั้น ม. 4 ก็เข้ามาร่วมเรียกร้องด้วยนะครับ ฉะนั้นจึงเป็นสัญญาณอันดีในเรื่องของการเกิดความตื่นตัวและสนใจในความเป็นไปของบ้านเมือง

วันนี้เราก่อนข้างโชคตินะครับ ที่จะได้มาฟังท่านผู้ทรงคุณวุฒิที่จะมาพูดคุยกับเราตรงนี้ 3 ท่านนะครับ สิ่งที่เราจะคุยกันนั้นเป็นการมองข้ามข้อที่ว่า จากนั้นไปเมื่อหลังระบอบทักษิณแล้วจะเป็นอย่างไร เราอาจจะดูกันในหลาย scenario เราอาจจะต้องดู ต้องเตรียมตัว ต้องจัดการ เราจะมามองกันในหลายมิติ ไม่ใช่เฉพาะด้านเศรษฐกิจ เราจะไม่ดูเฉพาะ GDP หรือครับ เราจะดูทั้งเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา สังคมด้านระหว่างประเทศ เภอิญเราโชคติได้ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านนี้ ล้วนแต่เป็นผู้เชี่ยวชาญและก็จะช่วยเราในการมองได้เป็นอย่างดี

ผมขออนุญาตเรียนแนะนำสั้นๆ แต่ละท่านที่นั่งอยู่ตรงนี้ ด้านขวามือของผมเลยนะครับ ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านเศรษฐกิจ แล้วก็เป็นผู้ที่ลุ่มลึกในแง่ของการคิดด้านพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจศาสตร์ ที่มีบทบาทต่อพัฒนาการทางสังคมไทยอย่างยาวนานครับ เรียนแนะนำ ศาสตราจารย์เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสวีธรรม ครับ

ต่อไปเป็นท่านสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งก็มีบทบาทในเรื่องของการเคลื่อนไหวทางด้านของสังคมระหว่างประเทศ และก็เป็นผู้ที่ให้ข้อคิดแก่สังคมไทยมานานนะครับ เรียนแนะนำท่านสมาชิกวุฒิสภา ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณครับ

และด้านขวามือสุดของผมนะครับ ท่านเป็นอาจารย์ประจำคณะ

นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และก็เป็นผู้ที่ออกมาเคลื่อนไหวในเวลาที่ต้องการการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย ท่านเป็นผู้ที่ให้หลักข้อคิดที่ดีเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายและการเมือง เรียนแนะนำ ดร.ปริญญา เทวานฤมิตรกุล ครับ

เนื่องจากท่าน อ.เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม มีภาระในตอนเย็น เราจึงเรียนเชิญท่านพูดคุยกับพวกเราก่อนนะครับ และท่านก็จะอยู่กับเราอีกประเดี่ยวนึงก่อนจะออกไปปฏิบัติภารกิจครับ

อาจารย์มองว่าจากนี้ไป เรื่องของพัฒนาการด้านเศรษฐกิจและการเมืองที่จะเปลี่ยนแปลงในบ้านของเรา เราก้าวเข้าสู่จุดที่เรียกว่า possessive หรือยัง แล้วมันมีอะไรที่เราควรจะต้องคิด ต้องคำนึงถึงมันบ้างครับ เพื่อที่จะช่วยกันหาทางออกให้กับสังคมไทย เชิญครับ

ศ. เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม

ครับ ขอขอบคุณครับ ก่อนอื่นอยากจะขอแสดงความเห็น ความรู้สึกที่มาพูดในวันนี้

ในประการแรกนี้ ผมรับการติดต่อค่อนข้างกะทันหัน ให้มาพูดเรื่องเศรษฐกิจหลังทักษิณจะเป็นอย่างไร คือจริงๆ ก็ลังเลใจในสถานการณ์แบบนี้ ผมว่าน้อยคนที่อยากจะรับมาพูด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ มันมีโอกาสนี้จะอะไรดี เจ็บกับเจ้า แต่ที่ผมยินดีอย่างยิ่งก็คือว่า ในเรื่องของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นี้ ผมชื่นชมยินดีกับทางสภาอาจารย์ธรรมศาสตร์ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย รวมตลอดถึงชาวมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ได้แสดงบทบาทในช่วงเหตุการณ์ที่ผ่านมา ผมคิดว่ามันเป็นสิ่งที่ชาวมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ควรจะมีส่วนร่วมและควรจะมีบทบาท ผมชื่นชมถึงการแสดงออกตั้งแต่ตัวท่านอธิการบดี รวมถึงตัวอาจารย์ปริญญาในคืนวันที่ผมดู ผมดีใจนะที่อย่างน้อยธรรมศาสตร์ก็มีคนรุ่นใหม่ที่มาสืบทอดต่อจากคนรุ่นเก่าๆ คือ ผมเองเรียนธรรมศาสตร์ เป็นผู้บริหารในธรรมศาสตร์คือเรียกว่าทุกๆ ตำแหน่งในธรรมศาสตร์ก็ผ่านมาแล้วทั้งนั้น แล้วตอนนี้ก็กำลังลงจากเวทีไปนั่งเฝ้ามองว่า รุ่นหลังทำงานกันอย่างไร

ผมรู้สึกชื่นใจและก็มีหวังในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อยากจะเห็นพวกเราธรรมศาสตร์ดำรงวิถุนานความเป็นธรรมศาสตร์ตลอดไป อันนี้ขออนุญาตแสดงความรู้สึกนิดนะครับ

6 เมืองไทย: หลังทักษิณ? I Thailand: Post Thaksin? I

ที่นี้มาถึงประเด็นในหัวข้อที่ตั้งใจคุยไว้วันนี้ ในเรื่องนี้มันก็ยังไม่มีความรู้ว่าจะอะไรจะเป็นอะไร ผมก็เลยตั้งว่า เราวิเคราะห์ที่นี่ เราจะวิเคราะห์ว่า ผลมันจะออกมาอย่างไร มันก็มีหลายประเด็นที่ต้องดู

ในประเด็นแรกก็คือการเมืองหลังทักษิณ ที่นี้ถามว่าไม่ใช่ทักษิณแล้ว ใครมีอำนาจ ทายาทของทักษิณหรือทายาทอสูรรีเป่านะ หรืออันที่สอง คือ การเมืองใหม่ขึ้นมา มีอำนาจ วันนี้ผมว่าในเชิงของการวิเคราะห์ก็จะแตกต่างกันไป

ประเด็นที่สอง ใครจะเป็นผู้นำรัฐบาล ผู้นำรัฐบาลนั้นมีความน่าเชื่อถือหรือมี intimacy เราก็เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงการเมืองคงอยู่ในกรอบของสิ่งที่ควรจะเป็น ในกรอบที่เราเรียกว่าจริยธรรมทางการเมือง มันน่าจะดี แต่ถ้ามันกลายเป็นคนอีกประเภทหนึ่ง มันก็อาจจะละลายไปกันใหญ่เลยก็ได้ อาจจะร้ายกว่าคุณทักษิณ อันนั้นมองในแง่ร้าย อันนั้นมองในส่วนของประเด็นที่สอง

ต่อไปประเด็นที่สาม เสถียรภาพทางการเมือง เสถียรภาพทางการเมืองถ้าเป็นระบบสืบต่อจากทักษิณ ถึงแม้จะไม่ใช่คุณทักษิณก็ตาม ผมคิดว่าเสถียรภาพทางการเมืองจะยิ่งเสื่อมทรุดลงไปอีก ที่นี้ถ้าเป็นกลุ่มใหม่ ที่สามารถทำให้คนเชื่อถือและมีความหวัง ผมคิดว่าเสถียรภาพทางการเมืองจะดีขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชาติด้วย

ประการถัดมาก็คือว่าในเรื่องของเศรษฐกิจ ผมคิดว่าเป็นเรื่องใหญ่ที่กระทบต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ สิ่งที่เราน่าจะดู คือ ทิศทางของเศรษฐกิจในประเทศไทยจะเป็นอย่างไรและทางไหน อันที่สองคือ แนวนโยบายเศรษฐกิจของรัฐที่เข้ามาบริหารประเทศนั้น จะให้ความสำคัญในด้านใด และอันที่สามคือ ผลกระทบของนโยบายเศรษฐกิจที่กระทบต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ จะเป็นยังไง ผมคิดว่าเราน่าจะมองในสามประเด็นนี้ไม่ว่าใครจะมาเป็นรัฐบาลก็แล้วแต่

ในประการแรกเลย ในเรื่องของเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ในการมองเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ผมคิดว่าอย่างน้อยมันมองสองระดับ ระดับแรก คือ มองในเชิงของพื้นฐานของระบบสังคมเศรษฐกิจ การเมืองของระบบ อันที่สอง คือ รัฐบาล ผมคิดว่าในแง่ขององค์กรชั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจเมืองไทยนั้นค่อนข้างจะมั่นคง ระบบของสถาบันกษัตริย์ระบบของเศรษฐกิจพื้นฐานค่อนข้างมั่นคง ในกรณีอย่างนี้จะเห็นว่าใครมาก็ไม่เปลี่ยน โดยพื้น

ฐานไม่เปลี่ยน เราจะเห็นได้ว่าตั้งแต่ 14 ตุลา 16 นั้น การเปลี่ยนรัฐบาล เปลี่ยนอะไรต่อมิอะไร พื้นฐานทางเศรษฐกิจของเราไม่ได้เปลี่ยน เพราะฉะนั้นคนที่จะมาลงทุนก็ยิ่งเข้ามา เพราะว่าคนจะมาลงทุน เขาก็ต้องศึกษา วิเคราะห์รอบด้าน ที่สำคัญ คือ เมื่อลงทุนแล้ว เงินเขาไม่หาย แล้วเขามีกาไร ผมคิดว่าอันนี้ผู้ที่ลงทุน เขามองทะลุปรุโปร่งมากกว่าคนไทย คนไทยบอกว่า วนวายแล้วเดียวเศรษฐกิจมันจะแย่ ทุนมันจะทรุด อะไรต่างๆ นี้ ต่างประเทศเขาไม่ได้มองตรงนี้ ระบบของเราตามพื้นฐานนี้ค่อนข้างมั่นคง

แต่โดยพื้นฐานของความมั่นคง ต่อไปมันจะดีหรือไม่ มันก็อยู่กับ รัฐบาล ว่ารัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศมีความชอบธรรม หรือ เออ..ทำให้ คนเชื่อมั่นได้อย่างไร อันนี้เป็นตัวที่จะต่อยอดขึ้นไป อันนี้เป็นประเด็นที่ผมอยากจะพูด เพราะฉะนั้นในเรื่องของความหวั่นไหวต่อสถานการณ์ที่จะมีการเปลี่ยนแปลง ผมคิดว่าคงไม่ต้องไปหวั่นไหว และผมไม่เชื่อว่า ประเทศจะเปลี่ยนหน้ามือเป็นหลังมือ อย่งไรมันก็ยังเป็นอย่างนี้ เพียงแต่จะดีขึ้นกว่าเก่ามากน้อยแค่ไหนเท่านั้นเองหรือเสื่อมทรุดก็เสื่อมลงไปไม่มาก อันนี้เป็นประเด็นที่ผมจะบอก

ทีนี้เรามามองกันอยู่ที่ว่า สมมุติมีรัฐบาลใหม่มา ถ้าไม่ใช่ทักษิณ อันนี้ก็จะข้ามขอทต่ออย่างที่อาจารย์ก็คือว่าถ้าไม่ใช่ทักษิณและไม่ใช้ทายาทอสูร แล้วอะไรจะเกิดขึ้น ผมคิดว่าประเด็นแรกที่เห็นคือ ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผมคิดว่าจุดเน้นคงจะต้องต่างไปจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้

ใน 4-5 ปีที่ผ่านมา เป้าคือ เน้นเติบโต เพราะความเติบโต มันเอื้อประโยชน์ต่อกลุ่มธุรกิจที่มีอำนาจ โดยเฉพาะเรื่องตลาดหุ้นจาก 3 ล้านล้าน มาเป็น 5-6 ล้านล้านบาท ถามว่าใครได้ประโยชน์มากที่สุด ก็ไปวิเคราะห์ดู จากหมื่นล้านเป็น 7 หมื่นล้านอะไรอย่างนั้นนะครับ อันนี้วิเคราะห์ได้เนะครับ การเน้น growth เน้นเติบโตนั้นใครได้ประโยชน์ OK พูดในแนวกว้าง คือ ทุกคนได้ประโยชน์ แต่ได้ประโยชน์ไม่เท่ากัน แต่คนที่รับเคราะห์มันมี คือ คนที่มีอำนาจการต่อรอง ก็คือคนที่รับเคราะห์จากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ อันนี้เป็นหลักธรรมดา

เพราะฉะนั้น ถ้าเป็นหลังทักษิณ ผมคิดว่ารัฐบาลที่ใหม่คงจะให้ความสำคัญของการเจริญเติบโตในอัตราที่สูงน้อยลง แต่จะหันมายึดในเรื่องของการเติบโตอย่างยั่งยืนมากขึ้น หมายความว่าอาจจะไม่โต 7-8% อาจ จะ 4-5% แต่คนส่วนใหญ่ดีขึ้น เพราะในทางเศรษฐกิจเราต้องเลือก

ระหว่างการเติบโตได้เร็ว กับเรื่องของเสถียรภาพของการกระจายรายได้ ถ้าคุณเลือกประการหลัง คุณจะต้องตัดรายการที่ไม่จำเป็นออก ธุรกิจที่ไม่จำเป็นนั้นต้องออก เน้นการเจริญเติบโตแบบมีคุณภาพ ผมเชื่อว่ารัฐบาลหลังทักษิณจะต้องหันมาทำตรงนี้มากขึ้น

อิม... จากการเห็นตรงนี้ก็จะมีนโยบายต่างๆ ที่ตามมา ผมคิดว่าเรื่องแรกเลย คือ การขายรัฐวิสาหกิจที่สำคัญต่างๆ ของประเทศ ผมคิดว่ารัฐบาลที่ไม่ใช่ทักษิณคงจะล้มเลิกนโยบายที่จะแปรรูปการไฟฟ้าฯ หรืออะไรต่างๆ พวกนี้ แต่ว่าการเสริมประสิทธิภาพรัฐวิสาหกิจยังคงมีต่อไป แต่ว่าการจะพึ่งเงินทุนต่างชาติคงจะไม่ขายให้ แต่การพึ่งเงินทุนต่างชาติยังคงมีต่อไป แต่ระวังมากขึ้น โดยหลักแล้ว เราเป็นประเทศระบบเศรษฐกิจเปิด มันเป็นไปได้ที่จะไม่พึ่งเงินทุนต่างชาติ แต่ว่าพึ่งพออย่างไรจึงจะเป็นประโยชน์ต่อคนส่วนใหญ่

อันที่สอง FTA ผมคิดว่า คงจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมโหฬารเพราะว่า FTA ที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ มันมีคนที่ได้ประโยชน์ เช่น FTA กับ ออสเตรเลีย คนที่รับเคราะห์ คือ ชาวบ้านที่เลี้ยงวัวนม คนที่เบิกบาน คือ คนที่ผลิตอะไหล่รถยนต์ เป็นต้น หรือ FTA กับจีน คนที่ปลูกหอม กระเทียม ที่เชียงใหม่หรือศรีสะเกษ ก็ร้องไห้ไป แต่ก็ก็มีกลุ่มที่ได้ประโยชน์ ผมว่านโยบายแบบนี้ก็ต้องทบทวนกันหน่อย

ประเด็นต่อมา คือเรื่องของเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เวลาเรามองในทางเศรษฐกิจ เราก็มอง 2 ด้านใหญ่ๆ คือภายใน เช่น เรื่องของปัญหาเงินเฟ้อ ปัญหาเรื่องระดับราคา การมีงานทำ อะไรต่างๆ ภายนอกคือเรื่องของเงินบัญชีเดินสะพัด ปัญหาเรื่องการค้าดุลอะไรต่างๆ ผมคิดว่ารัฐบาลใหม่คงจะต้องให้น้ำหนักกับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมากขึ้น เพราะประเทศที่มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจที่ดี ผลประโยชน์มันจะตกกับคนส่วนใหญ่อย่างทั่วถึง

ยกตัวอย่างเรื่องเงินเฟ้อ ถ้าเงินเฟ้อต่ำประมาณ 1-2 % ผมคิดว่าทุกคนได้ประโยชน์หมด ข้าวของมันราคาขึ้นไม่มาก จริงอยู่ธุรกิจอาจจะไม่ค่อยฟูฟ่าเท่าไร แต่ส่วนใหญ่ได้ประโยชน์ ตรงข้ามกับลักษณะเศรษฐกิจที่เงินเฟ้อ 10% หรือมากกว่านั้น มันก็จะมีกลุ่มเศรษฐกิจที่รายได้ดี ถ้ารายได้เราเชียบทันเงินเฟ้อหรือมากกว่า เงินเฟ้อก็จะได้ประโยชน์ ส่วนเท่าที่ผ่านมานั้นนโยบายค่อนข้างให้ความสำคัญกับเงินเฟ้อ ดูแลเงินเฟ้อต่ำน้อยเช่นปีนี้

เงินเพื่อรัฐมนตรีพาณิชย์บอกว่าจะพยายามคุมไม่ให้เกิน 5 %

คราวนี้ถามว่าเราฝากเงินออมทรัพย์ เราได้ก็เปอร์เซ็นต์ ถ้าเราได้ 3% เราถูกปล้นไปแล้ว 2% หรือถ้าเป็นข้าราชการทำงานทั้งปีได้เงินขึ้นก็เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับฐานเงินเดือนก็ต่ำกว่า 5% ดังนั้นคือว่า ถ้าเป็นรัฐบาลที่คำนึงถึงคนส่วนใหญ่ ต้องพยายามให้ความสำคัญกับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ไม่ใช่ให้ความสำคัญกับอัตราการเติบโตที่สูง อันนี้ก็มองในแง่ที่เป็นไป เพราะรัฐบาลใหม่จะต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เป็นของรัฐบาลเก่า

ในแง่ของคุณสมบัติเดินสะพัด การขาดดุลของเรา การพึ่งเงินต่างชาติ ผมว่าเรายังมีอยู่ แต่ก็ต้องระวังมากขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอย่างที่เห็นอยู่นะครับ อันนี้เป็นประเด็นที่สอง เพราะฉะนั้นก็คือมองในด้านของการเป็น conservative มากกว่าจะเน้นการเติบโต

ในประเด็นที่สาม ก็คือในเรื่องของการกระจายรายได้และความเป็นอยู่ของคนส่วนใหญ่ มองในเรื่องของการกระจายรายได้และความยากจนในทางเศรษฐศาสตร์มองสองแง่มุม

แง่มุมแรก เราเรียกว่า absolute poverty ความยากจนอันดับหนึ่ง อันที่สองคือ relative poverty ความยากจนในการเปรียบเทียบ ความจริงในประเทศไทย เราก็ผ่านการพัฒนามา 40-50 ปี ในแง่ของความมั่นคง ความยากจนดับแค้นถือว่าดีขึ้น แต่ก็ยังมีคนมากๆ ที่จนราว 8 ล้านคน เพราะฉะนั้นรายการ Reality Show ที่อำเภอบางสามารถ จึงเรียกร้องความสนใจของประชาชนจำนวนมาก อยากให้ไปที่บ้านของเขาด้วย แล้วตรงนั้นโยบายแลกแจกแถม มันถึงได้ผล

ในขณะเดียวกัน ชนชั้นกลางจนลง แล้วก็รายได้ได้มันไปกระจุกอยู่ในระดับ Upper Class ถ้าเราดูในเชิงของสัดส่วนของรายได้ 20% ของตลาดครองสัดส่วนเท่าไร ถ้าย้อนหลังไปเมื่อประมาณ 20 ปีที่แล้ว ตัวนี้ครองอยู่ราว 48 % ของรายได้ของประเทศ ในปัจจุบันครองอยู่ราว 59% จะเห็นว่า ถ้าไปดูการเปรียบเทียบการกระจายรายได้ แบ่งเป็นคน 5 กลุ่ม จนที่สุด จนแล้วก็น้อยหน้อยอะไรต่างๆ แล้วก็มาถึงกลุ่มรวยที่สุด 5 กลุ่ม 20% จะพบว่าในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา กลุ่มที่ดีที่สุดคือ กลุ่ม upper class แล้วก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เมื่อเจอวิกฤตทางเศรษฐกิจซึ่งคนส่วนใหญ่เดือดร้อน คนกลุ่มนี้ก็มีส่วน share ของรายได้เพิ่มมากขึ้น

คราวนี้มองจากแต่นรายได้อย่างเดียวคงไม่ลึกซึ้ง ถ้าไปมอง distri-

bution of wealth ความมั่งคั่ง ทรัพย์สิน อำนาจทางเศรษฐกิจ ปรากฏว่า wealth ของคนในส่วนของ upper middle class กลุ่มคนที่รวยขึ้นไป พวกรวยๆ นี้ ยิ่งถือครองสัดส่วนมากขึ้น คือ รวมน้ำมันล้านอาจจะห่าง แต่ตอนนี้มันไม่ใช่หมื่นล้าน มันเป็นแสนล้าน ต่อไปมันอาจจะเป็นล้านล้าน อันนี้คือสถานะที่มันเปลี่ยนไป เพราะฉะนั้นตรงนี้ก็เป็นเรื่องใหญ่ ถ้าเราไปดูในประเทศอังกฤษหรือในยุโรป พวกที่รวยมากๆ ถือครองส่วนนี้ราว 40-50% แล้วก็คงที่ แต่ของเรามันขึ้นไปเรื่อย

อันนี้ผมคิดว่าถ้าเรามีรัฐบาลที่มองเห็น..เอ่อ.. ปัญหาของคนส่วนใหญ่เน้นเศรษฐกิจแบบพึ่งตัวเองมากขึ้น เราจะต้องปรับปฏิรูปในส่วนนี้ แต่ที่นี้เรื่องการปฏิรูป เราอาจจะมองในแง่ดีเกินไป แต่ถ้าเราจะมองในมุมมองของสังคมทางเศรษฐกิจการเมือง มันไม่ใช่ง่ายๆ แล้วมันอาจจะไม่เกิดขึ้นก็ได้ ขึ้นอยู่กับโครงสร้าง การกุมอำนาจในสังคม เศรษฐกิจการเมืองของประเทศ

ผมขออนุญาตลงรายละเอียดส่วนนี้นิดหนึ่ง ถ้าเรามองในเชิงของการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจสังคมอย่างดีๆ นะครับ ในโครงสร้างมันเหมือนพีรามิด ได้ฐานล่าง คือ พลังและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของคนในสังคม ก็คือ economic relation คือ คุณคนต่างๆ ถือครองปัจจัยการผลิตอย่างไร economic force คือ กำลังในการผลิตนี้ มันเป็นอย่างนี้ สองตัวนี้คือ ฐานของทั้งระบบนะ

คราวนี้อ่างฐานนี้แหละ ก็จะไปกำหนดโครงสร้างของสังคม การเมืองเสร็จแล้วสังคม การเมืองก็จะไปกำหนดคนในสังคม หรืออาจจะไปถึงในเรื่องของอุดมการณ์ของนักคิดในสังคมนั้นๆ ถ้าเรามองการเปลี่ยนอย่างนี้ เราจะเห็นว่าไม่ใช่เรื่องง่าย มันใช้เวลาเป็นหลายสิบปีที่อุดมการณ์ทางการเมืองจะทำให้เปลี่ยนแปลงได้ ผมคิดว่าในการปฏิวัติฝรั่งเศส ที่มันยืนหยัดได้นานเพราะว่า อุดมการณ์ทางการเมืองมันถูกปลูกฝังและเข้าไปในสายเลือดของคนส่วนใหญ่ ในเรื่องของความเสมอภาค ความเป็นธรรม ประชาธิปไตย อะไรต่างๆ พวกนี้ มันสืบทอดมารุ่นแล้วรุ่นเล่า จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

เอ่อ... ขอนิดหนึ่งนะ เมื่อตอนผมเป็นอธิการบดี ที่นี้ก็มีโอกาสไปเยี่ยมมหาวิทยาลัยในฝรั่งเศส ไปที่มหาวิทยาลัยตุลูลซ์ อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ส่วนใหญ่หลายคนจบจากตุลูลซ์ ก็ไปเห็นนิทรรศการใหญ่โต ผมก็ถามว่านั่นอะไร เขาตอบว่าปฏิวัติฝรั่งเศส ผมถามต่อว่า มันนานแล้ว ทำไม่

ต้องรื้อฟื้นอีก เขาตอบว่าอย่างน้อยให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ว่า กว่าจะมาถึงวันนี้มันเป็นอย่างไร อันนี้ก็เป็นประเด็นอันหนึ่ง

มามองถึงเหตุการณ์บ้านเมืองในช่วงนี้ อันนี้ต่างจาก 14 ตุลา เล็กน้อย ปรากฏว่าคนกลุ่มต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม เข้ามาแสดงความคิดเห็น ทั้งเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย ตั้งแต่คนธรรมดา อาจารย์ นักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา ถ้าแนวความคิดตรงนั้นมันสามารถปลูกฝังแผ่ขยายไปได้และทำให้คนเห็นความสำคัญ ผมว่านี่เป็นนิมิตหมายที่ดีที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย เปลี่ยนแบบสันติวิธี ถ้าเราจะมองตรงนี้ คนที่ เอ้อ... พวกเด็กนักเรียนที่ไปประชุมกัน คนพวกนี้แหละที่จะมาแทนพวกเรา แต่ถ้าคนส่วนใหญ่มีจิตวิญญาณอยู่ตรงนี้ ผมก็มองเห็นว่า ถึงแม้จะมีเรื่องกระทบกระทั่งกันหรือไม่สงบเกิดขึ้นก็ตาม ในระยะยาวแล้วสังคมไทยก็จะเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น ขอแต่เพียงว่า เราเปิดโอกาสให้เขา และพยายามช่วยกันคิดหาทางออกของประเทศที่ดีที่สุดสำหรับบ้านเราควรเป็นอย่างไร

อันนี้ก็เป็นประเด็นที่ผมอยากจะมองถึงแม้จะมีทักษิณหรือไม่ก็ตาม ผมว่าประเด็นเหล่านี้มันก็ควรจะเป็นสิ่งที่พวกเราควรจะช่วยกันคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งเป็นฐานสำคัญของพลังประชาธิปไตย ก็คงจะต้องให้ความสำคัญในการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ในสังคม เศรษฐกิจการเมืองของประเทศ ผมขออนุญาตจบเพียงนี้ ขอบคุณครับ

ดร. พิภพ

ผมเข้าใจว่า อย่างน้อยเมืองไทยหลังทักษิณก็น่าจะเป็นคำดีสำหรับคนหลายกลุ่ม ผมเห็นว่า ข้อหนึ่ง ตัวกลยุทธ์ของประเทศก็จะเปลี่ยนแปลงแน่นอน การเติบโตแบบก้าวกระโดดจะเป็นแบบยั่งยืนแน่นอน ที่อาจารย์เรียกว่าการเติบโตแบบมีคุณภาพ กลุ่มคนที่ได้รับความเดือดร้อนจาก FTA จากการแปรรูปรัฐวิสาหกิจต่างๆ ก็จะได้มีความสบายตาสบายใจขึ้นนะครับ หากแนวเปลี่ยนตามที่อาจารย์คาดไว้ เพราะตัวกลยุทธ์นั้นจะเปลี่ยนแม้ว่าเป้าจะไม่เปลี่ยน ยังต้องพึ่งเงินทุนต่างชาติ ยังต้องสร้างอัตราการโตของเศรษฐกิจ แต่แทนที่ใช้จะเปลี่ยน ซึ่งอาจจะทำให้พลังต่างๆ เกิดความมั่นคงในการก้าวเดินมากขึ้น

แต่เศรษฐกิจก็ไม่ได้เป็นปัจจัยเดียวนะครับที่เราดู เราจะต้องคิดว่า

12 เมืองไทย: หลังทักษิณ? 1 Thailand: Post Thaksin? I

หลังทักษิณไปแล้ว ในเรื่องสังคมระหว่างประเทศ เข้าใจว่าประเทศไทยก็เป็นที่น่าจับตาดูจากหลายประเทศทั่วโลกครับ

ในโอกาสสั้นขอเรียนเชิญท่านสมาชิกวุฒิสภาไครศักดิ์ได้พูดคุยกับเราจากนี้ไปเมืองไทยหลังทักษิณจะเป็นอย่างไรครับผม

สว. ไครศักดิ์ ชูณหะวัณ

หัวข้อวันนี้ก็แปลคดีเหมือนกันนะครับ สมมุติฐานได้ว่าท่านที่จัดนี้ไม่ชอบทักษิณนะครับ ว่ามันต้องไปแล้วอะไรทำนองนั้นใช่ไหมครับ เอ่อ... ก็ออกในแนวของพันธมิตร แล้วพอดีผมก็อยู่ในแนวนี้อยู่แล้วนะครับ ก็ทราบกันดี อาจารย์เกริกเกียรติ ท่านก็เป็นอาจารย์ผู้ใหญ่ของผมท่านหนึ่งเลยนะครับ ตอนผมมาเมืองไทยใหม่ๆ เรียนกับท่านแล้วก็สอนน้องปริญญา ตอนนั้นยังเป็นนักศึกษาอยู่เลยนะครับ แล้วก็ผมชนาบรรเท่าง 2 รุ่น ก็รู้สึกภูมิใจว่าผมหนุ่มไปหน่อย

แต่อย่างไรก็ตามนะครับ สังเกตว่าตั้งแต่คุณทักษิณเข้ามาเนะครับ ในสภาฯ นะครับ ก็ทำให้ผมของผม รวมทั้งหนวดเนะครับ หงอกไปเยอะเลยนะครับ แต่ผมก็คาดไม่ถึงถึงเนะครับว่า ประเทศไทยจะมายู่ถึงขั้นนี้เนะครับ เพราะว่า.. รู้สึกว่าเอาอย่างนี้แล้วกัน กฎระเบียบของเรานั้น ว่าด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมายต่างๆ นะครับ ที่นี้ตอนนี้ในประเทศไทยเราพยายามปิดประตูหมดแล้ว ไม่ให้เหตุการณ์อย่างนั้นมันเกิดขึ้น แต่ในเวลาเดียวกันมันมีประตูเดียวที่เราไม่ได้ปิด นี่คือประตูคนที่รวยที่สุดในประเทศไทยมาเล่นการเมือง แล้วก็ไม่รู้จะปิดตรงไหนด้วยเนะครับ เขาก็พร้อมทุกอย่างด้วยเงิน ด้วยทอง ด้วยอะไรทุกๆ อย่างเนะครับ

แล้วก็องค์กรต่างๆ ที่รัฐธรรมนูญเขียนไว้ และประชาชนก็เห็นและสร้างขึ้นมาสวมว่ามัน perfect ที่สุดแล้วเนะครับ มันไม่มีประเทศไหนที่มันมีทั้ง...โอ้โฮ... ไม่ใช่ anti corruption เพียงอย่างเดียว เอ่อๆ...ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติคืออะไร anti corruption และก็มืออะไรนะ...อืม.. เริ่มต้นเลยนะ...ส.ต.ง. มาตรวจบัญชีก่อน แล้วก็ ป.ป.ง. อีก ตรวจสอบ money อีก แล้วมา ป.ป.ช. โอ... ตรวจสอบตั้ง 3 รอบ อันนี้แบบไม่มีทางเลยคุณ ผ่านอันแรกไปก็บุญแล้ว แต่คุณก็ผ่านหมด เลยไม่มีใครสนใจ

มาถึงกรรมการการเลือกตั้ง คราวแรกผมลงเลือกตั้งเกือบตาย คุณโคทม (อารียา) เล่นงานผมทว่าผมซื้อเสียงอีก เข้า... เล่นผมตั้ง 3 คดี เล่น

ผมชะเกือบตาย แต่มาตอนนั้นซื้อกันแบบเตลิดเปิดเปิงแบบเอ็กเกริก ไม่ทำอะไรเลย แล้วทั้งหมดนี้มันเกิดได้อย่างไรนะครับ เพราะเราไม่รู้ว่ เราสมมุติฐานว่า นักการเมืองจะไม่มีเงินเท่าทักษิณ และไม่มีจริยธรรมชั่วแบบทักษิณ คือว่า เราสมมุติว่ามนุษยชาติเราจะดีกว่านี้ แล้วไม่คว่ำที่จะเอาเงินไปให้หน่วยโหนด ซื่อทางนุ่น ซื่อคนนี้ ทำลายทั้งหมด เสียจนแบบว่าให้ตัวเองเหมือนกับอยู่เหนือกฎหมายหมดเลย คือกฎหมายพวกนี้ไม่มี ความหมายสำหรับทักษิณ ไม่มีเลย ทั้งๆ ที่หลายอย่าง เราเสนอในรัฐสภาแล้ว มีการถามแล้วหลายเรื่องนะครับ ก็ไม่มีอะไรเกิดขึ้น

เรื่องที่ชัดเจนเลยนะครับ เรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างนี้ เรื่องที่ให้คะแนนเจ้าหน้าที่ไม่อย่างนั้นถ้าไม่ได้อัตราการทำงานในการจับราว 20-30% นะครับ ในเรื่องของยาเสพติด เจ้าหน้าที่จะโดนย้ายทันทีภายใน 24 ชั่วโมง มันก็วิ่งจับกันใหญ่ ที่นี้พอวิ่งจับไม่ทัน แล้วนำเข้าสูการดำเนินคดีไม่ทัน ก็เลยฆ่ากันเรื่อยเลยนะครับ ล่อเข้าไปเกือบ 3,000 ศพ แล้วมันก็เป็นเรื่องใหญ่ หูตต่างๆ เขาตกใจหมดนะครับ แล้วลดมาเป็น 2,500 จาก 3,000 ศพนะครับ ที่โคราชที่ตายกันเยอะมากนะครับ ตายเช้า ตายเย็น แล้วก็ปรากฏว่าไม่มีคดีเลย ไม่มีการสอบสวนอะไรเลย

อันนี้เป็นประเด็นที่หลุดนอกกฎหมาย หลุดโลกไปเลย รัฐบาลนี้หลุดไปแล้วโดยนโยบายของรัฐบาลนี้ ออกไปจากกระบวนการยุติธรรมแล้วไม่กี่ปีที่ผ่านมา ผมคิดว่า เป็นประมาณปีที่ 2 - 3 นะครับ หลุดไปเลยที่นี้พอหลุดไปคนเกิดชอบขึ้นมาอีก แล้วคราวนี้อะไร เขียร์กันแล้ว และทุกวันนี้ละคุณ ผมถามคุณเลย ถึงแม้เรามีการประณามคุณทักษิณ สิ่งทีประชาชนเดือดร้อนและอึดอัดมากที่สุดนะครับ ไม่ใช่ในเรื่องของการฆ่าตัดตอนนะครับ แต่เป็นเรื่องซุกหุ้น เรื่องนี้พูดกันจัง แต่ไอ้ฆ่าตัดตอนไม่ยกพูด

ส่วนที่สองของโพสต์ทักษิณ คือ ประชาชน คือ สำนึกของประชาชน มันต้องมีจริยธรรม ศีลธรรม และต้องเริ่มที่จะมีวัฒนธรรมสูงขึ้นมาว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ แล้วนิยมคนบ้าง แบบนี้ต้องเลิกซะทีนะครับ ไปชอบมันได้ไง ฆ่ากันเยอะขนาดนี้ มีแต่ครอบครัวที่ได้รับการกระทบเท่านั้น แต่ก็ไม่กล้าพูด แต่คนส่วนใหญ่ โอ้ย... วุฒิสมาชิกยังพูดกันเลย ในหลายกรรมาธิการหลายๆ ชุด ฆ่ามันให้หมด ฆ่ามันให้หมดไป ...ไอ้ให้ คุณพระช่วย แล้วพอเกิดการนิยมในเรื่องฆ่าขึ้นมาเนะครับ ที่นี้มีเรื่องในภาคใต้ ก็เอาเลยส่ง

14 เมืองไทย: หลังทักษิณ? I Thailand: Post Thaksin? I

ไปเป็นสิบๆ กองพัน จับกันหุดดับดับใหม่ ทรมานต่างๆ นานา เอาชะจนวนอยู่
นะครับ ทำผิดกฎหมายหมด ประชาชนส่วนใหญ่เห็นชอบ

อูย... แต่กัตรงนี้ละครับ คือ จุดอ่อนของประชาธิปไตยในประเทศไทย โปสท์ทักษิณจะเกิดขึ้นไม่ได้ตราบโดที่ประชาชนยังมีสำนึกที่มองประเทศไทยเราว่าจะทำอะไรก็ได้โดยใช้ความรุนแรง โดยใช้พฤติกรรมนอกกฎหมายนะครับ แล้ววิธีแก้ไขแบบ quick fix ไปหมดนะครับ คือแก้ไขแบบลบล้างออกให้หมดเท่านั้นพอแล้ว ก็แสดงว่าสำนึกของประเทศไทยส่วนหนึ่งยังไม่เป็น civic society นะครับ คือ ไม่ได้มองว่ากฎหมายมีความสำคัญ แต่อยากเห็นความสำเร็จ อยากเห็นการแก้ไขปัญหาแบบรวดเร็ว อันนี้คือ จุดอ่อนอันหนึ่ง

ฉะนั้น... คือเรื่องนั้นอยู่ในใจแล้วถ้าผมมีโอกาสจะพูดได้ผมก็พูด... เราต้องหวนกลับแล้วต้องดูด้วยว่ามารตัวนี้ เราก็ช่วยเขาสร้างขึ้นมามีด้วยใช้ไหมครับ ช่วยเขาให้มีอำนาจด้วยนะครับ และอันนี้มันมาจากไหน มันมาจากปัญหาของสังคมไทยที่บีบแล้วบีแล้ว ในฐานะที่เรากำลังสอนหนังสือ เราก็พยายามที่จะแก้ปมมันออกมา แล้วก็พยายามพูดความจริงให้มากกว่าอะไรเกิดขึ้นในประเทศไทยเรา มันมีปรัชญาวิถียู่ว่า การสอนนะครับบางเรื่องเราสอนไม่ได้ บางเรื่องเราต้องปกปิด พูดถึงก็ไม่ได้ ผิดกฎหมายอะไรทำนองนั้น แล้วพูดจริงๆ ถึงประเทศไทยนะ แล้วจิตสำนึกของคนไทย วัฒนธรรมการเมืองไทย เราต้องพูดทั้งหมดจะปกปิดไม่ได้ ต้องพูดถึงระบบการปกครองและจุดอ่อนที่สุดที่มันมีอยู่ในเมืองไทย เมื่อจะก้าวผ่านวัฒนธรรมอันนี้ที่เราเรียกว่า overcome วัฒนธรรมโบราณ ซึ่งมันยังกอดจิตสำนึกเราเอาไว้ไม่ให้เรารู้ความจริงได้ทั้งหมด อันนี้มันเป็นจุดอ่อนที่มันเกี่ยวข้องและมันอนุญาตให้คนไทยยอมรับไอ้คนที่ทำแบบ populism policy เหมือนคุณทักษิณนะครับ

ส่วนหนึ่งนะครับส่วนหนึ่งก็คือเรื่องเงินและความเหลื่อมล้ำทางสังคม อาจารย์เกริกเกียรติพูดแล้วพูดอีกในเรื่องความไม่เท่าเทียมของรายได้ของประเทศไทย อันนี้มันเป็นส่วนสำคัญเลย ไม่ว่าเราจะมีการศึกษาเท่าไร ไม่ว่าจะสร้างมหาวิทยาลัยก็ทีนะครับ แต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังอยู่ใน below poverty อาจารย์บอกว่าราว 8 ล้าน ผมว่ามันน่าจะสูงกว่านั้นแล้ว ตอนนี้อยู่สภาพไหนๆ เราให้ขึ้นเป็น 10 กว่าล้านแล้วนะครับ แต่คุณทักษิณบอก 6 ล้านนะครับ

แต่ว่าเวลาผมไปหมู่บ้านไหนนะครับ ไปหาเสียงคราวนี้ ก่อนไปก็ทำวิจัย ไม่เปลี่ยนแปลง มันก็อยู่อย่างนั้นนะครับ ปัญหาของเขา คือว่ามันลำบากยิ่งขึ้นกว่าเก่าอีก เพราะคนเพิ่มครับ แต่ที่เขาหวังตอนนั้นคือจะได้ high end ของ income รายได้การทำงาน อยากไปต่างประเทศ ส่วนใหญ่บ้านผมนี่อยากไปต่างประเทศกัน ไม่อยากทำงานในประเทศไทย สิ่งที่เขาต้องการมากที่สุดคือการทำงานแรงงาน บ้านเราเป็นประเทศที่ยังไม่เปลี่ยนอะไรเท่าไรหรอก ชนบทมันยังยากจนทั้งหมดและมันต่ำกว่าเมืองมาก แล้วในเมืองเป็นประเทศที่สามารถแข่งขันกับอินโดนีเซีย มาเลเซียได้ ก็เพราะมันมี surplus ของ labour มันมี surplus ของแรงงาน แล้วมันก็สามารถจะถูกกดค่าแรงได้ เราถึงสามารถแข่งกับที่อื่นได้ อันนี้เป็นประเด็นอันหนึ่งนะครับ เพราะความคงที่ของความยากจนนะครับ มันเป็นอันหนึ่งที่ทำให้การเมืองไทยพัฒนาไปยาก แล้วก็ต้องคนอย่างคุณทักษิณถึงจะประสบความสำเร็จได้ แล้วยังมีเงินยิ่งไปกันใหญ่

ที่นี้ครับ มาเอ่อ... คือมันมีวิธีแก้ คือ ตอนนั้นผมต้องหันไปฟังผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมาย แต่เข้าใจหลักเศรษฐกิจการเมือง เข้าใจทางสังคมด้วยนะครับ ไม่งั้นเราตีไม่แตก ยกตัวอย่างง่ายๆ จุดเริ่มต้นของการเลือกตั้งคือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จะทำยังไงถึงจะให้กรรมการการเลือกตั้งจับคนผิด คนซื้อเสียงแบบเตลิดเปิดเปิง นี่ยังไม่ทันไรเลย พอยุบสภา บอกว่า เอาคนเข้ามานะครับ จะเป็นแสนๆ นะครับ แล้วประกาศหมดเลยว่าจะมีการให้เงินสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรราว 3 ล้านสำหรับไทยรักไทย อันนี้ข้อมูลภายในมาบอกผมเองนะครับ อันนี้ผิดกฎหมายเลือกตั้งแล้วทำไมไม่มีคนไปฟ้องกรรมการการเลือกตั้ง บอกว่าไปฟ้องไม่ได้ เพราะศาลปกครองตีความไว้ว่า สามารถดูและกรรมการการเลือกตั้งได้

ผมถามปริญญา มันทำตัวอยู่เหนือกฎหมาย โอ้โห... คุณพระช่วยเสร็จแล้วเห็นไหม อยู่เหนือกฎหมายไปแล้ว นี่จะมีเลือกตั้งหาเงินไปทำไม ผมอยากจะรู้ อิม... ทำผิดไม่ได้แล้ว ยิ่งกว่าสถาบันอีกนะ ตาย...ตอนนี้ซื้อกันແຫລກ แล้วมาองค์กรอื่นๆ พวกนี้มาจากเลือกตั้งแล้วก็สมาชิกวุฒิสภา คุณจะทำยังไงไม่ให้เงินมันสะพัด ถ้าเอาไปฝากที่ฮ่องกงสัก 10 ล้าน 5 ล้าน หรือแจกผ่านใต้โต๊ะ บางคน 3 หมื่นก็อยู่แล้วนะครับ เพราะฉะนั้นองค์กรต่างๆ มันก็ละหมดนะครับ มันเข้าข้างทักษิณหมดเลย อันนี้คือเรื่องจริง เราจะอุดรูเรื่องเงินอย่างไรท่ามกลางสังคมทุนนิยมนะครับ ก็มีครับ ไอ้ยักษ์

ใหญ่ที่เก้งก้างทั้งหลาย มันจะมีการอุตุดจูดอ่อนของมันนะครับ พวกนี้ล้มเพราะกฎหมายและล้มเพราะหนีภาษี คอยดูนะครับ วันหนึ่งอันนี้คงไม่พินแน่ๆ เพราะว่าจูดอ่อนมันเยอะเหลือเกิน

เอ่อ... วินมาร์ชด้วยนะครับ ไม่ใช่แอมเฟลริชอย่างเดียว และทักษิณก็เป็นนายกรัฐมนตรีคนเดียวของประเทศไทยที่มีทรัพย์สินอยู่ที่แคริบเบียน คงเป็นคนแรกด้วยนะครับ และคงเป็นคนแรกด้วยนะครับที่ขายสัมปทานสำคัญของชาติให้กับกลุ่มทุนสิงคโปร์ ผิดกฎหมายด้วยซ้ำไป เพราะบริษัทเหล่านี้ไม่สามารถที่จะทำธุรกิจต่อไปได้ ยกเว้นตั้งบริษัทตุ๊กตาขึ้นมาหรือ nominee ขึ้นมายกตัวอย่างง่ายๆ เช่น ที่เราได้เห็นนะครับ Air Asia เป็นยังไง กลายเป็นของสิงคโปร์ร่อยกว่าเปอร์เซ็นต์ แล้วที่ขายกันไปร่วมกับบริษัทอื่นๆ แต่อยู่ดีๆ ก็มี AIS Aviation ขึ้นมาจดทะเบียนวันที่ 14 วันที่ 15 ได้ license ในการ operate ต่อไป แล้วคนที่นั่งในบริษัทใหม่นี้ก็เป็นคนของคุณทักษิณทั้งนั้นเลยก็ไม่พ้นทางที่เคยนั่งอยู่ในชินคอร์ปแปลกใหม่ครับ อันนี้ล่ะที่จะเกิดกับไอทีวี เกิดกับไทยคม ยกเว้นจะขายไทยคมให้บริษัทอื่นไป แต่ขอตั้งคำถามว่าการกระทำนี้ผิดกฎหมายรึเปล่า ผมว่ามันผิดนะ แต่ผู้กระทำหรือเห็นชอบก็เป็น ร.ม.ต. พาณิชย์ คมนาคม ช่วยเขาไปหมด

ผมคิดว่าโพสต์ทักษิณทำเช่นนี้ไม่ได้ข้าราชการประจำก็ทำไม่ได้ฉะนั้นโครงสร้างเรื่องใหญ่ไม่ว่าจะความยากจนความอ่อนแอของ civic obligation หรือ civic responsibility นี้คือ ความมีส่วนร่วมในการกระทำจริงๆ มันต้องทำโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือวัฒนธรรมที่ยังต้องพัฒนาในประเทศไทย

ผมว่าถ้าโพสต์ทักษิณจะมีความหมายต่อสังคมไทย คนที่ทำผิด คนที่ไม่มีจริยธรรมและคนที่เลือกที่จะไม่เสียภาษีนั้นะครับ ผมว่าก็ควรจะโดนลงโทษตามระเบียบไปนะครับ ยกเว้นอย่างที่ว่าอาจารย์เกริกเกียรติว่านะครับว่า เกิดอสุรีขึ้นมาแล้วอสุรีก็ยึดไปใหม่ เราก็ต้องโพสต์ทักษิณ โพสต์อสุรี โพสต์ทักษิณ แล้วเราก็มาอภิปรายกันใหม่ อันนี้เราไม่รู้ว่าจะมีไหมนะครับ

เอ่อ...อยากเลือกตั้งก็เชิญไปเลือกตั้งครับ แล้วก็ตั้งคุณวรัญชัย มาเป็นหัวหน้าฝ่ายค้านเลย ยินดีครับ เอ่อ... เป็นรัฐบาลแล้วก็จ้างฝ่ายค้านไปด้วย อันนี้ผมว่าจะเป็นการเข้าสู่ยุคที่น่าสนใจที่สุด รวมทั้งหมดด้วยนะครับ

แต่ว่าอย่าหลงใหลชอบมันไปอีกละ คนไทย ตายตาย เป็นครั้งแรกในชีวิตของผมนะครับ ที่ผมเห็นพรรคฝ่ายค้านมีศีลธรรมและเข้าข้างประชาชนอย่างแท้จริง แล้วก็ยอมเสียหายนด้วย อันนี้ละยอม ไม่รู้จะหาอะไรให้เขาเลยนะครับ อันนี้จริงๆ ผมคาดไม่ถึงนะครับว่าจะมีอะไรแบบสุดขีดไปเลยนะครับ เขาพยายามจะเป็นตัวอย่างที่ดีทางการเมืองว่านี่เขายอมเสียสละไม่ลงเลือกตั้ง เพราะไม่มีศีลธรรม ไม่มีมาตรการที่จะแก้ไข อ่า... เรื่องเกี่ยวกับการโกงการเลือกตั้ง เรื่องเกี่ยวกับการเมืองยิ่งคาราคาซัง พรรคฝ่ายค้าน พวกนี้ไม่มีการแก้ไขฉันไม่ลงละ แล้วประชาชนล่ะ แล้วลูกพรรคล่ะ แล้วคนที่อยู่กับเขาล่ะ อันนี้เหนือแล้ว ด้านศีลธรรมเหนือแล้ว

สองข้อนี้มันจะวัดน้ำหนักของคนไทยว่า จะเอาข้อไหน จะแทนियมทักษิณ โอ...ทักษิณเก่งจัง สามารถไม่มีศีลธรรมได้ โอ... ยอดจริงๆ ข้อได้ทั้งรัฐบาลและฝ่ายค้าน จ้างให้มันหมดประเทศไปเลย ถ้าเรายินดีกับสภาพนี้ต่อไปนะครับ ผมว่าคงมีโพสท์ๆ ทักษิณ อีกนะครับ จัดไปเรื่อยๆ ครับที่นี้

ดร. พิภพ

เมื่อเราลองมองจากหลายๆ มุมแล้ว คราวนี้เราลองมามองในมุมของกฎหมาย ไม่ว่าจะการเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมาย การเมือง รวมทั้งผลกระทบว่าส่งผลต่อกันอย่างไร เชิญอาจารย์ปริญญาคครับ

ดร. ปริญญา เทวานฤมิตรกุล

ผมเองเมื่อตอนอาจารย์พิภพเชิญก็หัวใจอยู่เหมือนกันนะครับ เพราะว่าโพสท์ทักษิณมัน..มันยังมาไม่ถึงนะครับ ก็เลยบอกอาจารย์ว่าไม่รู้จะพูดอะไรเพราะมันเป็นเรื่องซึ่งยากในการพูดตอนนี้เหมือนกับเรามุ่งคิดว่าที่ว่าโพสท์ทักษิณมันจะมาได้อย่างไรเราไม่ได้มุ่งว่าหลังจากนั้นจะเป็นอย่างไรนะครับ แต่ด้วยความเคารพอาจารย์ก็เลย เอ้า..จะลองดู

ที่นี้จากการฟังอาจารย์เกริกเกียรติและอาจารย์ไกรศักดิ์ อาจารย์ทั้งสองได้พูดถึงตัวมรดกหรือวิธีการนะครับ ที่นี้เราจะมาพูดถึงนิโรธ นิโรธคืออะไร ก็มีทุกข์ สมุทัย นิโรธและมรรค นิโรธคือภาวะที่หลุดจากทุกข์แล้วเป็นอย่างไร การพูดถึงโพสท์ทักษิณคือการพูดถึงสภาวะของคนไทยที่หลุดพ้นจากคุณทักษิณ จะมีความสว่าง สะอาดและสงบอย่างไร นี่คือสิ่งที่เราจะพูดกันนะครับ

เอ่อ..คือที่เราผ่านวิกฤตการณ์ทหารมาแล้ว ตอนนี่เรามาอยู่ที่ยุค
เผด็จการทุนนิยม มันเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นทั่วโลกนะครับ แต่อาจจะไม่น่า
เกลียดเท่ากับไทย คือประเทศที่เป็นระบอบเสรีประชาธิปไตยและระบบ
เศรษฐกิจที่เป็นแบบเสรีทุนนิยม ที่นี้การบูรณาการระหว่างอำนาจรัฐกับทุน
มันเลยเกิดขึ้น โดยมีฐานเสียงคือพรรคการเมือง ที่นี้ตัวละครของต่าง
ประเทศนี่จะมีราว 3 ตัวนะครับ คือ นักการเมือง โอ..โทษนะครับ มีตัว
รัฐบาลเป็นตัวใช้อำนาจ มีพรรคการเมืองและก็มีนายทุน ที่นี้นายทุนจะ
เข้าไปมีอำนาจในทางการเมืองเขาก็จะใช้การบริจาคเงินให้กับพรรคการเมือง
แล้วพอพรรคการเมืองเข้าไปมีอำนาจ ก็จะต้องตอบแทนซึ่งกันและกัน เขา
ใช้วิธีการแบบนี้

ส่วนของเรา ปรากฏว่านายทุนเป็นเจ้าของพรรคการเมือง แล้วก็เป็น
เป็นเจ้าของรัฐบาลด้วย ของเราพูดง่าย ๆ มันกลายเป็นตัว ๆ เดียวนะครับ
เพราะฉะนั้นมันก็เลยกลายเป็นปัญหาใหญ่ของระบบควบคุมนะครับอืม..มัน
มีปัญหาไปหมดนะครับ

และการแก้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ยังมีปัญหาเอออะนะครับ ฉบับปี 2544
ปัญหาใหญ่และสำคัญมากคือก็คงอย่างที่ท่านอาจารย์ไกรศักดิ์ตั้งไว้ว่า
ว่าเรานึกไม่ถึงว่าจะมีใครทำอะไรได้มากขนาดนี้ คือช่องว่างโหวตตรง
ไหนในรัฐธรรมนูญเราก็เห็นหมดจากการกระทำของคุณทักษิณนะครับ ตรง
ไหนจะแทรกแซงได้ ตรงไหนจะเจาะรูได้ ตรงไหนจะทำให้มันผิดเพี้ยน
วิกฤตได้ ท่านใช้หมดเลย คงเป็นเพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้อยู่ในรัฐบาล
ของท่านด้วยนะครับ ก็เลยรู้หมดทุกมาตราเพราะร่างมาเอง

นี่ก็เป็นปัญหานะครับ เป็นประเด็นที่..เรื่องใหญ่ๆ อยู่ที่มีการตรวจสอบ
สอบนะครับ คือมันบกร่องมาก เรื่องของฝ่ายค้านนะครับ ทุกฉบับก่อน
หน้านี้กำหนดเลยว่าการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกฯ จะใช้เสียงเพียง 1
ใน 5 เท่านั้น ทุกฉบับก่อนหน้านั้นนะครับ ลองย้อนไปดูได้เลย ส่วนฉบับนี้
เพิ่มเป็น 2 ใน 5 ก็เลยทำการอภิปรายไม่ได้เลยตลอด 5 ปีนะครับ เพราะ
ส.ส.บอกว่าต้องการรัฐบาลที่เข้มแข็ง ก็เลยได้รัฐบาลที่เข้มแข็งสมใจเลย
นะครับ

ปัญหาที่ตามมาคือ องค์กรอิสระครับ ที่เราตั้งขึ้นมาเพื่อจะทำการ
ตรวจสอบ เพราะเห็นแล้วว่า..เราบอกว่าฝ่ายสภาผู้แทนฯ มีหน้าที่ตรวจสอบ
การใช้อำนาจด้วยการลงมติไม่ไว้วางใจ แต่ยกที่ไรก็แพ้นะครับ สมัย

ก่อนยังเปิดได้แต่ตอนนี้เปิดไม่ได้เลย ยกมือแล้วแพ้ทุกที นี่มันเกิดจากการที่รัฐบาลครอบงำสภาฯ ได้โดยเสียงข้างมาก แต่ปรากฏว่า ฉบับนี้ยิ่งทำให้รัฐบาลครอบงำได้มากเข้าไปอีก

หนึ่ง คือเรื่องอัตราที่จะเปิดอภิปรายจาก 1 ใน 5 เป็น 2 ใน 5

สอง มีเรื่อง 90 วัน 90 วันนี่สำคัญมากนะครับเพราะ ส.ส. นี้ ถ้าอยู่ในสภาฯ ครบ 4 ปี มีการเลือกตั้งจะต้องเลือกภายใน 45 วัน ถ้าโดนยุบสภา ก็ภายใน 60 วัน แต่ ก.ก.ต. ก็ทำภายใน 37 วันนะครับ ทั้งสองกรณีนี้ไม่ว่าจะ 45 หรือ 60 ก็ไปสมัครใหม่ไม่ทัน เมื่อไปสมัครใหม่ไม่ทัน และโดยระบบพรรคการเมืองไทยนั้นขาดสิ่งที่เรียกว่าหลักประชาธิปไตยในพรรค กฎหมายการเลือกตั้งบอกนะครับ ให้พรรคการเมืองเป็นผู้ส่งบัญชีรายชื่อผู้สมัครแบบปาร์ตี้ลิสต์ ถามว่าของพรรคไทยรักไทยอันดับ 1-100 ใครเป็นคนส่งครับ มีการประชุมกรรมการบริหารพรรคใหม่ ผมว่าท่านนายกกับภรรยาช่วยกันดูว่าในลิสต์ 1-100 จะเป็นใคร นี่มันไม่ใช่พรรคการเมืองนะครับ แต่เป็นคนๆ เดียว เพราะว่าเราไม่มีระบบประชาธิปไตยภายในพรรค

พอมี 90 วันนะครับ ใครก็ตามที่ไม่เชื่อฟัง ก็จะไม่ได้และก็ตกอยู่ใต้อำนาจ กลายเป็นว่าระบอบประชาธิปไตยที่มาโดยประชาชน บริหารโดยประชาชนและเพื่อประชาชน เมื่อผู้แทนตกอยู่ภายใต้อำนาจของพรรคการเมือง ก็กลายเป็นมาโดยพรรคการเมือง บริหารโดยพรรคการเมือง และเพื่อพรรคการเมือง แล้วเมื่อมีการปกครองโดยคนๆ เดียว ก็เลยกลายเป็นเพื่อหัวหน้าพรรคการเมืองนี่คือปัญหาของรัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้วองค์กรอิสระก็ยังไม่เปิดช่องให้มีการแทรกแซงในช่วงของกรรมการสรรหา มันก็เลยละไปหมดนะครับ

สำหรับ ก.ก.ต. นี่ร้ายแรงมากนะครับ เพราะไม่มีใครสามารถตรวจสอบ ก.ก.ต. ได้ ส่วนศาลรัฐธรรมนูญก็เอาแต่วินิจฉัยผิดๆ ว่าไม่ว่า ก.ก.ต. จะทำผิดอย่างไร ก็ไม่อยู่ในวิสัยหรืออำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครองก็เช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงไม่มีใครตรวจสอบ ก.ก.ต. ได้เลย ก็เลยเกิดปัญหาขึ้นมาจนครบ

เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผมคิดว่าเป็นเรื่องใหญ่มากและสำคัญมากคงจะเป็นเรื่องสิ่งที่จะต้องทำกันหลังจากผ่านสภาวะทักษิณนะครับ ผมเชื่อว่าประเทศไทยจะผ่านไปได้นะครับ สำหรับยุคเผด็จการทุนนิยมแบบไร้จริยธรรม

เมื่อผ่านไปได้แล้วนะครับ ผ่านอย่างไร จะต้องขอพูดต่อไปนะครับ พอดีหัวข้อนี้คือโพสต์ที่ทักษิณนะครับ ก็จะขอพูดตามหัวข้อ คือ มี 3-4 เรื่องที่จะต้องทำนะครับ

คืออันแรก เรื่องปฏิรูปการเมือง ผมเข้าใจว่าเป็นวิธีการและเป้าหมายไม่ว่าจะเป็นวิธีการที่ต้องทำหลังจากการเป็นโพสต์ทักษิณ หรือจะทำเพื่อเป็นโพสต์ทักษิณนะครับ อันนี้ผมไม่แน่ใจว่าเป็นการสู้โพสต์ทักษิณ หรือต้องมีโพสต์ทักษิณก่อน แต่อย่างไรก็คงต้องทำนะครับ เพราะมันไม่ไหวแล้วกับระบอบประชาธิปไตยที่มันมีปัญหาขนาดนี้

อย่างที่สอง คือกฎหมาย คือการปกครองโดยกฎหมายนั้นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะกฎหมายมาจากตัวแทนของประชาชน แล้วการใช้กฎหมายนั้นใช้อย่างเสมอกัน ไม่ใช่ถ้าเกิดเป็นเรื่องของครอบครัวผู้มีอำนาจ กรมสรรพากรก็ต้องปรับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับผู้นั้น เพื่อที่จะไม่เก็บภาษี อย่างนี้มันจะไปหมดนะครับ ที่มันไม่ผิดกฎหมายก็เพราะมีความตั้งใจแต่แรกที่จะเอียงนั่นเอง ก็เลยมาหาช่องว่างว่าจะทำอย่างไร

อันที่สอง การตีความกฎหมายให้เข้ากับคดีนั้นๆ นี่ก็ออกไปหมดครับ นี่คือปัญหาที่มันเกิดขึ้นแล้วทำให้ระบอบการปกครองโดยกฎหมายมันและมันเสียหายย่อยยับไปหมด และนี่คือเรื่องใหญ่ที่ต้องรู้พินกัน rule of law จะต้องรู้กันกลับมา

อันที่สาม คือการเอาระบบจริยธรรมและคุณธรรมคืนมา ซึ่งตอนนั้นเสียหายหมดเลย

อันที่สี่ ผมคิดว่าคงเป็นเรื่องที่ท่านทำเสียหายไปในระบบเศรษฐกิจจากการใช้อำนาจของท่านนะครับ

เรื่องใหญ่คือการแก้ พ.ร.บ. กิจการโทรคมนาคมที่ท่านแก้เป็นร้อยละ 49 หลังจากของเดิมมีเพียงร้อยละ 25 การแก้กลับมานี้ก็เพื่อจะเอาหุ้นกลับมาเป็นของคนไทย อันนี้ต้องทำเลย ความจริงผมว่าฝ่ายค้านเขาช้านะครับ เพราะเสนอกฎหมายนั้นใช้ ส.ส. เพียง 20 คนเท่านั้นเอง แต่เสนอเข้าไปก็โดนยุบสภา อยู่ดี

อีกเรื่องหนึ่ง คือต้องทำให้พรรคการเมือง..สำคัญนะครับ คือว่าต้องทำให้เกิดหลักการประชาธิปไตยภายในขึ้นมา ไม่เช่นนั้นจะเป็นปัญหามาก เราจะเห็นได้ว่าพรรคการเมืองในช่วงของทหารนั้น เขาตั้งขึ้นมาเพื่อรักษา

ฐานอำนาจหลังเลือกตั้ง ปฏิวัติเสร็จตั้งพรรคการเมือง ร่างรัฐธรรมนูญ และ
ก็เลือกตั้งเพื่อให้อำนาจต่อไป เช่น พรรคสามัคคีธรรม เป็นอย่างนี้ทุก
สมัยนะครับ เพราะฉะนั้นการเมืองเป็นเครื่องมือเสมอครับ ยุคนี้หนักกว่า
เก่า คือมันเพิ่ม 90 วันเข้าไป รวมทั้งการมีเงินใช้จ่ายมาก ทำให้หนักเข้าไป
อีกชั้นหนึ่งโดยที่เราไม่เคยคิดเรื่องหลักประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง
ถ้าต้องการให้พรรคการเมืองเป็นเครื่องมือในการสร้างประชาธิปไตย
ให้ประชาชน ไม่เพียงเป็นแต่การเลือกตัวบุคคลเป็นผู้แทนนะครับ แต่มีส่วน
ในการกำหนดนโยบายของประเทศนั้นๆ ต้องมีการปฏิรูปพรรคการเมือง
ให้มีประชาธิปไตยให้ได้ เรื่องการส่งปาร์ตี้ลิสต์ก็ต้องไม่ให้แก่ท่านนายกฯ
และภรรยา รัฐธรรมนูญบอกว่า ส.ส. เสียงส่วนมากเป็นคนเลือกนายกฯ
มาตรา 202 เขียนไว้ แต่ความจริงไม่ใช่ะครับ มันคือนายกฯ เลือก ส.ส.
ต่างหาก เลือกตั้งแต่จะเอาใครไปลงตรงไหนนะครับ ดังนั้นเราจึงต้องการ
มากนะครับประชาธิปไตยภายในพรรคการเมืองนี่ละ

ที่นั่นผมอยากจะพูดประเด็นเรื่องพรรค เมื่อกี้นี้พูดนิโรธสภาวะซึ่ง
หลุดพ้นจากคุณทักษิณ จะสว่าง สะอาด สงบ จะต้องทำอะไรบ้างนะครับ
เพื่อที่จะขัดเกลากิเลส ตัณหาต่างๆ นะครับ

คือในเรื่องของหนทางไปสู่โพสท์ทักษิณนะครับ คือความจริงถ้า
คุณทักษิณลาออก และวางมือ เรื่องก็จบ ความวุ่นวายทั้งหลายมันจะได้
จบไปนะครับ แต่เข้าใจว่าท่านคงไม่ออกง่ายๆ นะครับ เพราะยังคงยืนยัน
เลือกตั้ง 2 เมษา สิ่งที่จะชี้ให้เห็นพอสมควรสำหรับการวิเคราะห์จะมีราว 2-
3 เรื่องนะครับ

อันแรกคือ 3 มีนาคมนี้ ผมทราบว่าจะมีการเกณฑ์คนมาเยอะเลย
นะครับ ก็คงจะไม่ใช่น้อยกว่าวันที่ 26 ที่ผ่านมานะครับ อันที่หนึ่งนะครับคุณ
ทักษิณจะพูดอะไรบ้าง จะพูดอะไรที่เป็นการสาดน้ำมันเข้ากองไฟไหม ซึ่งก็
จะมีผลต่อวันที่ 5 ตามมานะครับ วันที่ 5 นี้จะมีคนมามากมายน้อยทั้งนี้ขึ้น
กับคุณทักษิณ ดังนั้นวันที่ 5 นี้จะนำไปสู่อะไร เป็นอย่างไร เราก็ยังไม่รู้ รู้
แต่มันขึ้นกับคุณทักษิณ

อีกเรื่องที่ยังมองไม่ออก คือวันนี้วันสุดท้ายของการส่งผู้สมัครรับ
เลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ แล้ววันพรุ่งนี้จะเริ่มต้นของแบบแบ่งเขต ผมคิด
ว่าเลือกตั้ง 2 เมษา นั้นจะมีนะครับ ประเด็นคือจะมีพรรคไทยรักไทยที่ส่ง
ครบแน่นอน ส่วนแบบแบ่งเขตก็ครบแน่นอน 400 เขต คำถามของผมคือ

จะมีผู้สมัครจากพรรคเล็กๆ มาแข่งกับพรรคไทยรักไทยครบ 400 เขต หรือไม่ ประเด็นอยู่ตรงนี้ครับ

กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส. และ ส.ว. มาตรา 44 บอกว่าถ้าหากในเขตเลือกตั้งมีผู้สมัคร 1 คน แล้วได้เสียงไม่ถึงร้อยละ 20 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ก.ก.ต.จะต้องจัดการเลือกตั้งใหม่ ที่นี้เราบอกแบบนี้คงไม่ได้ สมัยก่อนกฎหมายรัฐธรรมนูญบังคับว่าพรรคการเมืองต้องส่งผู้สมัครไม่น้อยกว่าจำนวน ส.ส. ก็ใช้วิธีการจ้างมาให้มันครบก็น่าจะได้ แต่ขอเรียนว่าคราวนี้ไม่ได้ เพราะเรื่อง 90 วันเนือง เท่านั้นยังไม่พอมองต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตนั้น หรือเคยทำงาน หรือเคยศึกษาในเขตนั้นไม่ต่ำกว่า 2 ปี อันนี้มันทำให้มีโอกาสที่บางเขตจะมีเพียงคนเดียวต้องรอดูวันที่ 8 นะครับ เพราะหากเขตไหนมีคนเดียวจะเกิดกระแสแรงจูงใจงัดดอกออกเสียง เพื่อให้ผู้สมัครได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 20

ผลที่เกิดคือเมื่อเลือกตั้งเสร็จแล้วสภาฯ ไม่ครบ 500 ก็จะไม่เป็นสภาฯ แล้วก็จะประชุมไม่ได้ เพราะมาตรา 98 บอกว่าสภาฯ ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 500 คนถึงจะกระทำการต่างๆ ได้ การเลือกตั้งครั้งนี้จะเป็นการเลือกตั้งที่มีการงัดดอกออกเสียงมากเป็นประวัติศาสตร์ของประวัติศาสตร์การเมืองไทย แล้วอีกเรื่องคือ คุณทักษิณอยู่อันดับหนึ่งในปาร์ตี้ลิสต์ อันดับสองคือ คุณสุริยะ อันดับสามคือ คุณสุชาติธรัตน์ ประเด็นคือคนที่ 1-5 คือคนที่ปาร์ตี้ลิสต์ 1 ภาวว่าพรรคเล็กๆ ที่คะแนนไม่ถึงร้อยละ 5 จะได้ที่นั่งในแบบปาร์ตี้ลิสต์ใหม่ครับ 1.6 ล้านเสียงนะครับถึงจะได้ร้อยละ 5

สำหรับการเลือกตั้งคราวที่แล้ว ครั้งที่แล้วคนมาเลือกตั้ง 44 ล้าน 6 ก.พ. 48 คนเลือกตั้ง 38 ล้าน ร้อยละ 5 คือ 1.6 ล้าน พรรคมหาชนมาแรงขนาดไหนก็ยังไม่แค่อันดับ 10 แล้วมันก็ไม่ง่ายนะครับ เพราะฉะนั้นพรรคไทยรักไทยก็จะได้ 100 ที่เลย ถ้าได้ครบก็จะกลายเป็นพรรค 500 เลย นี่คือการมองในแง่ดีนะครับ ประเด็นปัญหาเกิดตรงนี้คือ พอ ส.ส. เป็นนายกฯ ก็จะพ้นจากการเป็น ส.ส. ภาวว่าลำดับ 101 จะเลื่อนมีใหม่ครับ ไม่มีนะครับ แล้วจะอย่างไร คือมันก็จะว่างไปที่หนึ่งนะครับ อันนี้ถ้าเป็นแบบแบ่งเขตก็จะมีเลือกตั้งซ่อม แบบบัญชีรายชื่อก็จะมีใช้เลื่อนขึ้นมา

ต่อมาเราสมมุติ 1 เขตว่า ถ้ามีคนไปลงคะแนน แล้วปรากฏผลว่างัดดอกออกเสียง สภาฯ ก็จะไม่ครบ 500 แล้วก็จะเลือกนายกฯ ไม่ได้ แต่ ณ เวลา

นี่ยังมองไม่เห็นชัดเจนนะครับ ตัวอย่าง ถ้ามีคนลงแข่งกับพรรคไทยรักไทยครบ แล้วเราบังคับว่าเลือกตั้งเป็นหน้าที่ ก็ยังมีคนมาใช้สิทธิ์แค่ร้อยละ 70 สมมุติว่าผู้สมัครไทยรักไทยมีแค่ร้อยละ 25 แล้วพรรคเล็กๆ ได้ร้อยละ 5-10 อีกร้อยละ 35 คือ งตออกเสียง คนที่งตออกเสียงจะมากกว่าผู้ลงคะแนนทันที ถ้าถามว่าผลแบบนี้ ก.ก.ต. รับรองได้หรือไม่ รับรองได้นะครับ ไม่ผิดกฎหมาย แต่ในแง่ความชอบธรรมล่ะ เขามีไหมครับ เพราะคนงตออกเสียงมากกว่า การงตออกเสียงคือการบอกว่าที่สมัครมานี้ไม่มีใครเหมาะสมที่ประชาชนอยากจะเลือก เป็นนัยทางการเมืองปฏิเสธนะครับ

ผมพูดมาตรงนี้เพียงแต่ต้องการชี้ให้เห็นนะครับว่า หนทางที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาวะ สว่าง สะอาดและสงบ หลุดพ้นจากคุณทักษิณนะครับ สามารถเกิดขึ้นได้โดยวิธีสันติและโดยพลังประชาชน ถ้าเกิดเราสามารถทำให้ประเด็นการงตออกเสียงนี้เป็น public disobedience แล้ว ก็เลยเถิดนะครับ ถ้าเป็นแบบนี้คู่แข่งคุณทักษิณจะไม่ใช้พรรคการเมืองอื่น แต่จะเป็นประชาชน คือพรรคงตออกเสียงนะครับ

อันนี้ผมไม่ได้บอกให้ท่านงตออกเสียงนะครับ แต่ผมกำลังบอกว่า ถ้าท่านไม่เห็นด้วยกับการกระทำของคุณทักษิณก็ให้กาลงในช่องงตออกเสียง นี่คือทางออกในการแสดงออกของชาติ แต่เรื่องแบบนี้พรรคฝ่ายค้านคงพูดลำบาก ที่นี้สิ่งที่ประชาชนจะทำคือ อันนี้เป็นสิทธิอันชอบธรรมของประชาชน ว่า...เอ๊ะ...ไม่มีใครให้เลือก ของงตออกเสียง อันนี้ทำได้ สิ่งนี้มีประโยชน์นะครับ

ผมกำลังจะมองว่าการที่พรรคฝ่ายค้านเก่าไม่ลงสมัครรับเลือกตั้งคราวนี้มีประโยชน์อะไร เพราะสภาฯ 500 ที่จะมากับการเลือกตั้งวันที่ 2 เมษายนนี้ จะอยู่ได้ชั่วคราว นายฯ หรือสภาฯ ก็จะไม่เสถียรภาพ จะทำอะไรก็ลำบาก คือสภาฯ จะโดนมองในทางลบเป็นอย่างมาก คนจะมาเยี่ยมเยียนประเทศไทยก็คิดหนักนะครับ พุดง่าย ๆ มันจะหาความสว่างามอะไรไม่ได้เลยนะครับ นี่ก็เป็นทางที่จะบีบให้สภาฯ มีภารกิจหนึ่งเดียว คือการปฏิรูปการเมือง ปฏิรูปเสรีจยบุสภาฯ เลือกตั้งใหม่ คินอำนาจให้ประชาชนอย่างแท้จริง ตรงไหนมีปัญหาต้องแก้ไขให้หมด

ผมเรียนตรงนี้ว่า ไม่ได้เห็นด้วยกับฝ่ายค้านนะครับ ที่นี้ถ้าฝ่ายค้านลงสมัคร ผมเคยเสนออันหนึ่งนะครับ แต่คงจะเข้าไปนะครับเพราะผมเสนอทางสื่อแล้วก็ไปประเด็นที่ตกไปเลย คือให้พรรคฝ่ายค้านเป็น

พันธมิตรกัน ตอนนี้ตั้งใจหย่ว่าถ้าเห็นด้วยกับพรรคไทยรักไทย ให้เลือกพรรคไทยรักไทย แต่ถ้าไม่ ก็เลือกฝ่ายค้าน แต่พอมองฝ่ายค้านแล้วก็คะเนนตัดกันเองนะครับ ต่อให้ 3 พรรครวมกันแล้วมากกว่าพรรคไทยรักไทยก็ไม่มีผล ระบบการเลือกตั้งของเราไม่เป็นเสียงข้างมากเด็ดขาดแบบฝรั่งเศส คนที่ชนะการเลือกตั้งคือคนที่ได้คะเนนมากที่สุด ไม่ว่าจะน้อยแค่ไหน แข่งแล้วใครได้เยอะกว่าก็ได้เป็น ส.ส.

แล้วระบบเลือกตั้งบ้านเรา พรรคไทยรักไทยได้เปรียบอยู่แล้ว แล้วคุณทักษิณก็รู้ตรงนี้ดี ผมเลยเสนอให้เป็นพันธมิตรกัน 4 ปีที่แล้ว เขตไหนหรือผู้สมัครคนใดมีคะเนนเยอะที่สุดก็ส่งคนนั้น แต่เข้าไป พอดีฝ่ายค้านเขาบอยคอตตนะครับ พอเป็นแบบนี้ ก็คิดได้อย่างเดียวว่ามันมีประโยชน์อย่างไร ผมก็เห็นว่ามันเป็นการบีบบังคับให้สภาฯ 500 เป็นแค่ชั่วคราว และมีหน้าที่เพื่อการปฏิรูปการเมืองอย่างเดียวเท่านั้น เสร็จแล้วยุบสภาฯ วิธีการบีบบังคับก็คือ ประชาชนต้องดอดอกเสียง ขอบคุณครับ

ศ. เกริกเกียรติ

ผมขอพูดอีกนิดก่อนที่ผมจะไปทำธุระนะครับ ผมคิดว่า อ.ปริญญาให้ข้อคิดและข้อสังเกตที่ดีมากนะครับ ผมเห็นว่าเรื่องกฎ กติกา จะให้มันครอบคลุมตลอดคงเป็นไปได้ เพราะฉะนั้นปัญหาเรื่องจริยธรรมของบุคคลเป็นเรื่องสำคัญมากนะครับในเรื่องของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้นในระยะยาว เราต้องสร้างรากฐาน ความรู้ ความตื่นตัวในเรื่องนี้ ปลูกเร้าความตื่นตัวในเรื่องของจริยธรรมในการเมือง อันนี้ต้องทำตั้งแต่ระดับล่างขึ้นไปนะครับ ซึ่งต้องใช้กระบวนการทางการศึกษา และเวลาแต่เหตุการณ์ครั้งนี้น่าจะดีกว่าครั้งก่อนถึงแม้ว่าจะจบลงด้วยดีก็ตาม ตรงนี้ถือเป็นการะหน้าที่ของทุกคนที่ต้องสร้างรากฐานขึ้นมา

ในประเด็นที่สอง ผมคิดว่า อ.ปริญญาให้ข้อคิดที่สำคัญอีกอันหนึ่งคือรายการนี้เราเรียกว่ากึ่งก็อตกท้อ จะเห็นว่าผู้มีเชื้อชาตนิยมมองทะลุปรุโปร่งมากมาย เลขาธิรัฐบาลและคนที่ร่างรัฐธรรมนูญก็เห็นหมด แต่ยกเว้นที่อาจารย์เห็นนะ เพราะฉะนั้นกึ่งก็อตกท้อตรงนี้เท่านั้นเอง เป็นเรื่องที่น่ายินดี

แต่ประเด็นเมื่ออยู่ว่าอยากจะถามต่อไปว่า ก.ก.ต. กับ ศาลรัฐธรรมนูญมาแก้ตรงนี้ได้ไหม แล้วถ้าไม่ได้ คงต้องออกทางที่ อ.ปริญญาพูด แล้วถ้า

ออกทางนั้น ผมว่าเราคงต้องรณรงค์ให้ประชาชนไปออกเสียงแล้วกาช่อง พรรคงดออกเสียงนะครับพี่น้อง อันนี้เราทำได้ แต่พรรคการเมืองทำไม่ได้ เพราะถ้ากึ่งก็อตกท้อจริงๆ อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ต้องเตรียมตัวเลยว่า ต้องแก้อะไรบ้าง หนึ่ง สอง สาม ไล่ไปเลย ไม่ต้องมานั่งเสียเวลาเรียกประชุมอธิการบดีทั่วประเทศ คำตอบมันมีอยู่ในคณะนิติศาสตร์ที่เรากำลังสอนเรื่องนี้อยู่ ตอบได้เลยแบบว่าจุดยืนอยู่ตรงนี้ แบบว่าพอตกท่อปั๊บ ประกาศเลย ก็หวังเป็นอย่างนั้นนะครับ ผมขออนุญาตจบนะครับ

ดร. พิภพ

ครับช่วงนี้เราอยากให้เป็นบรรยากาศของการพูดคุยกันนะครับ เพราะอ.ปริญญาเองก็ชี้ประเด็นในด้านของกฎหมายอย่างที่เราสามารถเห็นภาพได้เลยนะครับ เอาเข้าจริงๆแล้ว สภาฯ อาจจะเปิดไม่ได้ น่าจะเป็นเรื่องใหญ่ หรือการได้ ส.ส. ไม่ครบมันก็จะติดอยู่แค่นั้นนะครับ แล้วก็จะกลายเป็นทางตันไป ตอนนี้อย่าใครมีประเด็นหรือข้อซักถามอะไรก็เชิญได้เลยครับ

ผู้เข้าร่วมเสวนา

ถามอาจารย์ปริญญานิดนะคะ ในเรื่องการปฏิรูปการเมือง มันก็เป็นแนวที่รัฐบาลพูดไว้แต่เป็นอีกด้านคือ ต้องมาเลือกตั้ง เพราะภารกิจของผมคือการปฏิรูปการเมืองและเราจะทำอย่างไรตรงนี้คือเราเสนอให้ no vote แต่คนส่วนใหญ่ยังไม่ใช่ แล้วถ้าเกิดเป็นอย่างไร อ.พิภพว่าเป็น เปิดสภาฯ ไม่ได้ ก็จะเป็นปฏิรูปการเมืองไม่ได้หรืออย่างไร

ดร. ปริญญา

ที่ผมพูดถึงความเป็นไปได้ต่างๆ ซึ่งขณะนี้เรายังเห็นไม่ชัด ว่าทางไหนเป็นทางที่เราควรเลือกใช้ มันยังไม่ทราบจริงๆ ว่า 400 เขต จะมีคนลงแข่งกับพรรคไทยรักไทยครบหรือไม่จริงๆ ต้องรอดูวันที่ 8 นะครับ รายการนี้ก็อาจจะจัดอีกรอบแล้วเรามานั่งดูกันอีกที่ว่ามันจะออกทางไหนได้บ้างครับ

ผมว่ามันเป็นเรื่องของประชาชนที่จะแสดงออก ผมเองคิดว่าหากการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นไปโดยเที่ยงธรรม ฝ่ายค้านนั้นคงไม่บอยคอตต์ ที่ผมว่าไม่เที่ยงธรรมนั้นเพราะว่ารัฐธรรมนูญประสงค์ไว้แล้วนะครับ หากเป็นการเลือกตั้งจากการยุบสภาฯ ให้เวลามากกว่า 15 วัน อยู่ครบให้เวลา

45 วัน ก.ก.ต. ไปยอมได้อย่างไรจัดการเลือกตั้งภายใน 37 วัน คือเริ่มต้น
มานานก็ไม่เที่ยงธรรมแล้ว

พอประชาธิปไตยจะบอยคอตต์ แล้วประธาน ก.ก.ต. ชูว่าจะ
ยุบพรรคฯ รัฐธรรมนูญท่านยังไม่ได้อ่านเลยนะครับ มาตรา 318 (2) บอกว่า
ห้ามมิให้เอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งผู้สมัครลงเลือกตั้งมาเป็นเหตุในการ
ยุบพรรคการเมืองนั้น มันเขียนไว้ชัดเจนครับ คือผมคิดว่าโดยคนที่กลางๆ
แล้วติดตามข่าวสารนั้นอาจจะคิดว่ามันแปลก แล้วผมก็นึกไม่ถึงว่าฝ่าย
ค้านจะกล้าขนาดนี้ โดยปกติอย่างมหาชนอาจจะไม่มีอะไรเสีย แต่ประชา
ธิปไตยนั้นโดยส่วนตัวออกจะเป็นพวกอนุรักษ์นิยมที่จะกฎหมายอะไรต่างๆ
นะครับ ตรงนี้แปลก ส่วนชาติไทยนั้นอยู่ได้ทุกซัว ถ้าเป็นต่างประเทศคือ
พวกลิเบอรัล คือใครดีก็ไปด้วย

ผมคิดว่ามันอาจจะมึนแสบมากแล้ว ผมเรียนว่าคำถามที่ท่าน
ถามมาเป็นคำถามที่ คือผมเป็นคนเชื่อว่าคนเป็นผู้นำพูดแล้วจะต้องทำ แต่
ท่านนายกฯ ไม่เลย ช้าไปช้ามาอยู่นั้น คือไม่มีอะไรให้พวกเราเชื่อได้อีกแล้ว

อืม..ประชาชนที่อยากจะเห็นการปฏิรูปทางด้านการเมืองนั้นก็
แสดงออกได้ทางเดียว ทางอื่นผมมองไม่เห็น วันนั้นจะเป็นวันที่ทุกคน
พร้อมใจกันออกจากบ้านไปลงคะแนนกัน รัฐธรรมนูญ มาตรา 68 บังคับว่า
ประชาชนมีหน้าที่ต้องไปเลือกตั้ง วันนั้นเป็นวันที่คุณทักษิณต้องสร้าง
ความชอบธรรม แต่ถ้าประชาชนไม่เห็นด้วย ก็แสดงออกได้ทางเดียว คือ
การกาช่องงดออกเสียง จะมากจะน้อยก็ไม่เป็นไร เพราะอย่างน้อยที่สุด
มันก็แสดงความจริงในสังคม แต่สำหรับชนชั้นกลางคุณทักษิณคงจะเสีย
ฐานเสียงอย่างสิ้นเชิงแล้ว ผมคิดว่าคงไม่มีใครเอา จะมีก็มาจากฐานประชา
นิยมของท่านอย่างเดียวแล้ว ลองคิดเล่นๆ ดูนะครับ คนชั้น elite ก็พูด
กันมากขึ้นว่าลาออกเถอะ เสียสละเถอะ ชนชั้นกลางเป็นชนชั้นที่เข้าใจ
อะไรได้เร็ว หากเราลองคิดเล่นๆ ดูนะครับ เช่น ติดธงบ้านหนึ่งงดออกเสียง
หรืออย่างอื่นก็ตาม จะทำให้เราเห็นพลังเจียบ ท่านต้องไปเลือกตั้งนะครับ
แต่ต้องกาบาทช่องงดออกเสียง

ผู้เข้าร่วมเสวนา

ก่อนจะถึงโพสท์ทักษิณนะ กลัวจะไม่มีโพสท์ทักษิณ ประเด็นคือ
องค์ทุกอย่างอยู่ในมือของคุณทักษิณหมด กลัวอย่างเดียวคือพอเราออก

ไปเลือกตั้งแล้วหีบทั้งหีบโดนเปลี่ยนหมดเลย เราจะมั่นใจได้อย่างไร เพราะตอนนี้คุณทักษิณซื้อหมดทุกอย่างไปแล้ว

ส.ว. ไกรศักดิ์

ไม่ต้องกลัวมัน เปลี่ยนหีบได้ก็ข้างมัน ประชาชนต้องพึ่งตัวเองแล้วนะครับ เมื่อก่อนเรามีงบประมาณให้ P-net เพื่อลงไปตรวจสอบข้ออื่นอีกทีแล้วมันก็ทำให้ ก.ก.ต. หวั่นไหวมากๆ เลย ปี 44 นั้นทั่วประเทศมีการฟ้องเกิดขึ้น 175 กรณี ถึงขั้นให้ P-net เข้ามารายงานในวุฒิสภานะครับ ก็ให้คุณไสว พรหมณีรับไป ผมก็พอจะเห็นนะครับว่า 79 กรณีมันโกงแน่ๆ หลังจากนั้นเราไม่มีการตรวจสอบ ไม่มีข้อมูล ไม่มีเลยนะครับ มีแต่ฝ่ายค้านที่ออกมาวิจารณ์อย่างหนักนะครับ คราวนี้ผมว่าก็มีทางอื่นเหมือนกันที่ประชาชนจะเข้าไปตรวจสอบ เหมือนที่ครูกำลังจะทำนะครับ แต่ที่นี้ครูก็ปฏิเสธที่จะร่วมมือกับ ก.ก.ต. ผมคงต้องเสนอครูทั่วประเทศให้ไปตรวจสอบ ก.ก.ต. อีกทีหนึ่งนะครับ แล้วก็จับผิดเอาให้ได้ประណมเอาเลย แต่ถึง ก.ก.ต. จะอยู่เหนือกฎหมายแต่คงไม่เหนือประชาชน คะเนนนิยมของคุณทักษิณต้องตกต่ำหลังจากเลือกตั้งรับรองเลยครับ แต่เราจะต้องทันเกมตลอดเวลา

ผู้เข้าร่วมเสวนา

คำถามนะคะ เรามีการป้องกันตัวเองโดยการพิมพ์ลายนิ้วมือที่ต้นขั้วก่อนใช้ไหมคะ แต่ที่นี้เรามาปั้มที่บัตรด้วยได้ไหม ว่าอันนี้ของเราจริงๆ แล้วเขาจะแหงเป็นบัตรเสียไหมคะ ถ้าอย่างนั้นเราก็ต้องรณรงค์ให้มีนิ้วมือของเราด้วย เพราะตอนนี้เราไว้ใจใครไม่ได้เลย

ดร. พิภพ

ก็เป็นความคิดสร้างสรรค์นะครับ ในทางปฏิบัติอาจจะยุ่งยากในการตรวจสอบนะครับ ผมคิดว่าอาจจะต้องระดมสมองและคิดกันมากขึ้นจริงๆ การกระจายตัวลงพื้นที่ โดยเฉพาะสถาบันราชภัฏ สถาบันราชมงคล ที่มีอยู่ทุกจังหวัด ถ้าองค์กรนี้ออกมาอย่างจริงจังเราคงจำเป็นต้องหาทุนจากต่างชาติ และก็อาจจะเป็นการรณรงค์ที่ทั่วถึง แต่รัฐฯ อาจไม่สนใจ ซึ่งถ้ามีองค์กรมาระดมทุนก็จะดีมากและจะป้องกันการโกงได้มากขึ้น ซึ่งก็ไม่น่าจะง่ายนะครับ

และอีกเรื่อง คือการงดออกเสียง ในบางระดับอาจจะไม่เข้าใจ ดังนั้น เราจะต้องศึกษาให้ดี ทุกอย่างเป็นไปได้ แต่จะต้องมีการจัดการอย่างมีระบบ แล้วต้องร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น นี่คือโพสท์ทักษิณ อีกอย่างคงต้องใช้เงินที่ท่าน ส.ว. จะหามาให้เรา นะครับ

ผู้เข้าร่วมเสวนา

ขอปรึกษาเกี่ยวกับข้อกฎหมายนะครับ คือว่าเคยอ่านรัฐธรรมนูญ แล้วพบข้อที่ว่าถ้า ส.ส.บัญชีรายชื่อไม่ครบ ให้มีตามนั้น ข้อนี้จะทำให้เปิดสภาฯ ได้หรือไม่ครับ

ดร. ปริญญา

ถูกนะครับ แต่สภาฯ มันต้องครบ 500 ก่อน มันถึงจะกระทำการต่างๆ ได้ เช่นเลือกนายกรัฐมนตรี แล้วจากนั้นสภาฯ ก็จะประกอบด้วยสมาชิกเท่าที่มีอยู่ครับ ตัวอย่างคือ มี ส.ส. มาเป็นรัฐมนตรี 10 คน จำนวน ส.ส. ก็จะเหลือในสภาฯ 490 แต่ว่ามันสามารถประชุมได้แล้วเพราะมันครบ 500 ก่อนแต่แรก สภาฯ จะเปิดไม่ได้มีอยู่ทางเดียวคือ เมื่อเขตเลือกตั้งที่มีผู้สมัครรับเลือกตั้ง 1 คน แล้วได้คะแนนไม่ถึงร้อยละ 20 ของผู้มีสิทธิ ที่นี้เรื่องโง่งก็จะเป็นเรื่องประหลาดนะครับ คือประชาชนจะกลัวไ้การโง่งการงดออกเสียงนะครับ นี่ก็ออกใหม่ ถ้าเป็นอย่างนี้จุดจบของคุณทักษิณก็จะเหมือนกับจอมพล ป. คือผมว่ายังไงก็ต้องมีการติดตามจากภาคประชาชน คือยังงี้ๆ ก็ต้องให้ประชาชนดูก่อนนะครับ

ผู้เข้าร่วมเสวนา

ฟังอาจารย์แล้วการแก้รัฐธรรมนูญ จะกลับไปจุดเดิมหรือเปล่าครับ เช่น จาก 2 ใน 5 เป็น 1 ใน 5 แล้วมันจะกลายเป็นไม่ไปถึงไหนหรือเปล่าครับ

ดร. ปริญญา

เอ่อ.. ตรงนี้ผมคิดว่าจะทำให้ฝ่ายค้านกลับมาเป็นองค์กรที่ตรวจสอบรัฐบาลได้เหมือนเคย คือต้องคืนอำนาจให้เขา ส่วนสิ่งที่ดีในฉบับนี้ก็ยังคงไว้ คือเรื่องการ corruption จะพูดกันลอยๆ ไม่ได้ต้องมีการไต่สวนด้วย อันนี้เป็นสิ่งที่ดีครับ ฉบับนี้ได้เอาเรื่องของ impeachment มารวมด้วย นั่น

คือ ถ้าเป็นการอภิปรายในเรื่องของนโยบายเศรษฐกิจไม่เป็นไร แต่ถ้าเป็นพวก ร่ำรวยผิดปกติ corruption จะต้องส่งให้ ป.ป.ช. ด้วย สิ่งที่ต้องทำจริงๆ คือทำอะไรให้องค์กรอิสระ กลับมาเป็นอิสระให้ได้ คือถ้ามีแล้ว ถูกแทรกแซงอย่ามีดีกว่า มันยิ่งทำให้ปัญหาหนักขึ้นไปอีก ผมเชื่อว่าความรู้เรามีมากพอ แล้วมันก็จะทำให้การเมืองเดินหน้าไม่ถอยกลับ

ผู้เข้าร่วมเสวนา

อาจารย์มีแนวคิดใหม่คะ ว่าทำอะไรรององค์กรอิสระถึงจะกลับมาอิสระได้จริงๆ

ดร. ปริญญญา

ผมเรียนสรุปสั้นๆ นะครับ มันก็เหมือนประตูดู คือ สว. เหมือนคนที่นั่งอยู่ตรงนี้ กรรมการสรรหาจะหามาอีกเท่าตัวของคนที่เป็นอย่าง ป.ป.ช. มี 9 คน ก็ต้องหามา 18 คน ส่วน 18 คนนั้นจะมาอย่างไร มันก็คือหน้าที่ของกรรมการสรรหา ปัญหาคือการมีสัดส่วนของพรรคการเมืองในกรรมการสรรหา แล้วก็ต้องใช้มติ 3 ใน 4 แล้วปรากฏว่าตัวแทนพรรคการเมืองเกิน 1 ใน 4 เสมอ นี่คือช่องทางที่คุณทักษิณใช้แทรกแซง ดังนั้นผู้สรรหาจึงเป็น หรือเข้าข้างรัฐบาลทั้งสิ้น แล้วถ้าดูในกรรมการสรรหา ก.ก.ต. จำนวน 10 คน เป็นพรรคการเมืองเสีย 4 มันเกิน 1 ใน 4 นะ ส่วนไอ้ที่เหลืออกยากให้คนดีเข้ามาเท่าไร ก็เข้าไม่ได้เพราะรัฐบาลไม่ให้เข้า เพราะ 1 ใน 4 คำนตลอด นี่คือปัญหาสำคัญครับ

ผู้เข้าร่วมเสวนา

อันนี้ถามเป็นความรู้นิดนะคะ คือถ้าพรรคการเมืองไม่ส่งลงรับเลือกตั้ง จะมีความผิดและบทลงโทษไหมคะ วันนี้เราชื่นชม แต่เกิดมีวันหนึ่งมีการทำแบบนี้ก็แล้วปรากฏผลลกับประชาธิปไตย จะทำอะไร

ดร. ปริญญญา

คืออันนี้มันเป็นสถานการณ์พิเศษ ไม่ใช่สถานการณ์ทั่วไป ผมคิดว่าตั้งแต่ปี 40 มา แต่ถ้าเป็นเมื่อก่อนนั้นต้องยุบพรรคฯ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ไปยกเลิกกฎ คือ 1. ไม่ส่งได้ 2. ส่งแล้วไม่ได้ไม่เป็นไร เรื่องนี้ยังต้องคุย

กันเพราะเป็นเรื่องของระบบพรรคที่ต้องปฏิรูป แต่ถามว่าฝ่ายค้านมีสิทธิ์
ไม่ส่งใหม่ มีนะครับตามมาตรา 328 (2)

ผู้เข้าร่วมเสวนา

อยากจะถามเรื่องมาตรา 7 ครับ ว่ามันพอมีโอกาสใช้ไหม

ดร. ปริญญา

ในประเทศไทยของเราเนี่ย เคยมีนายกฯ พระราชทานสองครั้ง ครั้ง
แรกเมื่อ 14 ตุลา 2516 ได้โปรดเกล้าฯ ให้ อ.สัญญา ธรรมศักดิ์ เป็น
นายกรัฐมนตรี มีประกาศ ณ วันที่ 14 ตุลา เลยนะครับ ขึ้นต้นโดยที่ จอมพล
ถนอม กิตติขจร ถวายบังคมลาออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี และเห็น
ควรให้นายสัญญา ธรรมศักดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป ข้อเท็จจริงคือ
ต้องมีการลาออกก่อน อีกครั้งหนึ่งในวันที่ 10 มิถุนายน 2535 วันนั้น
ประธานสภาฯ คือ ดร.อาทิตย์ อุไรรัตน์ ได้ถือชื่อเข้าวัง คือชื่อของ
พล.อ.อ.สมบุญ ระหงส์ ให้เป็นนายกฯ คนต่อไปจาก พล.อ.สุจินดา ครา
ประยูร ปรากฏว่ารถท่านอาทิตย์ ตอนออกจากวังก็ได้มุ่งหน้าไปบ้านคุณ
อานนท์ ปันยารชุน นะครับ ขึ้นต้นเหมือนกับ 14 ตุลา คือต้องมีการลา
ออกก่อนครับ

ส.ว. ไกรศักดิ์

ตอนนี้ไม่มีสภาฯ ก็มีวุฒิสภา โอ..วุฒิสภามันเอาทักษิณแน่ ยกเว้น
ผมนะ แล้ว ส.ว.ก็เสนอให้ออกนะ แต่ก็ต้องตกไป งั้นวันที่ 5 เราต้อง
ระดมพลไป อันนี้เป็นการทดสอบฝีมือที่จะต้านเรานะครับ แล้วก็มือ
บริสุทธิ์อันไหนจะยิ่งใหญ่กว่ากัน แต่ผมก็ตั้งใจนะที่เห็นพรรคการเมืองยอม
เดือนเนื้อเดือนตัวขนาดนี้เลยนะครับที่ไม่ลงเลือกนี้ละ อันนี้เป็นไปได้
ครับที่จะสูญพันธุ์ไปเลยนะครับ แต่เป็นการสร้างศีลธรรมใหม่ สร้าง
วัฒนธรรมใหม่ะครับ ถ้าทักษิณจะอยู่ไปอีก 4 ปี กับสภาฯปลอมอันนี้ก็
ให้มันรู้ไป อันนี้น่าสนใจนะ เมื่อก่อนบางที่อยู่กันปีครึ่งก็ต้องเลือกตั้งใหม่
แล้ว

สักครู่ คำถามที่ว่าปฏิรูปการเมืองจะมาจากการเลือกตั้ง โอ..คุณ
ทักษิณจะปฏิรูปการเมือง คุณพระช่วย คือดูสิ อย่างกับการปฏิวัติคุณผิด

ผมไม่ผิดอะไรเลย ดูลิไม่ยอมเสียภาษีเป็นหมื่นล้าน ผมขอเรียนให้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดโครงการขึ้นมา ให้เอาจิตแพทย์มาร่วมกับ อ.ปริญญา ศึกษาเลยว่าคนๆ นี้เหมาะกับการเมืองและการเป็นผู้นำต่อไป หรือไม่เอามาพิจารณาดูกันเลยนะครับ แล้วยังจะมาบริหารประเทศได้อย่างไร แล้วโครงการนี้ผมรับรองจะหาทุนให้ รับรองว่าเป็นโพสต์ทักซิธแน่ๆ ครับ

A History of Malaysia

ประวัติศาสตร์ มาเลเซีย

บาร์บารา วัตสัน อันดาเย & ลีโอนาร์ต วย. อันดาเย
Barbara Watson Andaya & Leonard Y. Andaya

ผู้แปล : พรรณี ฉัตรพลรักษ์
บรรณาธิการ : มนต์ เกียรติอารักษ์
คำนำ : ชาณวิทย์ เกษตรศิริ

**รายนามคณะกรรมการบริหาร
มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์**

(ก่อตั้ง พ.ศ. 2509 โดยนายป๋วย อึ๊งภากรณ์ นายเสน่ห์ จามริก ฯลฯ)

นายเสน่ห์	จามริก	ประธาน
นางเพ็ชรี	สุมิตร	รองประธาน
นางสาวกุสุมา	สนิทวงศ์ ณ อยุธยา	กรรมการ
นายธเนศ	ฮาภรณ์สุวรรณ	กรรมการ
นายรังสรรค์	ชนะพรพันธุ์	กรรมการ
นายสุตักษณ์	ศิวัรักษ์	กรรมการ
นายวิทยา	สุจริตชนารักษ์	กรรมการ
นายเกริกเกียรติ	พิพัฒน์เสรีธรรม	กรรมการ
นางสาวศรีประภา	เพชรมีศรี	กรรมการ
นายวีระ	สมบูรณ์	กรรมการ
นายประจักษ์	ก้องเกียรติ	กรรมการ
นายพิภพ	อุตร	กรรมการ
นางสาวศุภลักษณ์	เลิศแก้วศรี	กรรมการและเหรัญญิก
นายชาญวิทย์	เกษตรศิริ	กรรมการและเลขานุการ
นายธำรงค์ศักดิ์	เพชรเลิศอนันต์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นายทรงยศ	แหวหงษ์	กรรมการและผู้จัดการ

แนะนำเอกสารวิชาการ
โครงการตลาดวิชา มหาวิทยาลัยชาวบ้าน
หมายเลข 1/2549

เอกสาร “เมืองไทย: หลังทักษิณ? 1 Thailand: Post Thaksin? I” นี้เป็นการถอดเทปการเสวนาวิชาการ ซึ่งจัดขึ้นในโครงการตลาดวิชา มหาวิทยาลัยชาวบ้าน ของมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ โครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ คือ

1. ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจทางวิชาการด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
2. ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในเหตุการณ์และพัฒนาการทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน
3. ส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบของ “ตลาดวิชา” เพื่อให้ประชาชน/ชาวบ้านทั่วไปมีโอกาสแสวงหาความรู้ความเข้าใจในวิชาการด้านต่างๆ โดยนำเสนอในรูปแบบของการอภิปราย เสวนาเชิงวิชาการ การจัดทำสิ่งพิมพ์ในราคา ย่อมเยา และสื่อบันเทิงเชิงวัฒนธรรมประเพณีที่ง่ายต่อความเข้าใจ

ในการเสวนาครั้งนี้ ได้รับความอนุเคราะห์เข้าร่วมโดยนักวิชาการดังต่อไปนี้ คือ

1. ศ.เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อดีตอาจารย์ประจำคณะเศรษฐศาสตร์ มธ.
2. สว.โกวิทศักดิ์ ชูณหะวัณ อาจารย์ นักการเมือง และผู้สนใจในปัญหาของสิทธิมนุษยชน นิเวศวิทยาและศิลปวัฒนธรรม ดุสิตมาชิกจังหวัดนครราชสีมา
3. ดร.ปริญา เทวานฤมิตรกุล รองอธิการบดีฝ่ายการนักศึกษา อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มธ.
4. ดร.พิภพ อุดร อาจารย์ประจำ และหัวหน้าโครงการหลักสูตรครอบครัว/โท ด้านการบัญชีและบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มธ.

หมายเหตุ

ร่วมจัดโดย สภาอาจารย์ มธ. โครงการเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มธ. หลักสูตรครอบครัว/โทด้านการบัญชีและบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์ มธ. มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (โครงการตลาดวิชา/มหาวิทยาลัยชาวบ้าน)